

WWW.OEGB.AT

КАКВО НЕПРЕМЕННО ТРЯБВА ДА ЗНАЕТЕ?

ИЗДАНИЕ 2017

UNSERE MISSION:
GERECHTIGKEIT.
OGB

SOZIALE SICHERHEIT MITBESTIMMUNG CHANCENGLEICHHEIT VERTEILUNGSGERECHTIGKEIT

„Ich verlange mehr Respekt vor den Leistungen der ArbeitnehmerInnen.“

AK PRÄSIDENT RUDI KASKE

“Апелирам към повече уважение към труда на работниците.”

Руди Каске, Президент на Камарата на работниците

„Wer seine Rechte kennt, kann seine Ansprüche einfordern. Damit schützt man sich selbst und auch den Arbeitsmarkt vor Lohn- und Sozialdumping.“

ÖGB PRÄSIDENT ERICH FOGLAR

„Който знае правата си, ще знае и какви претенции може да предяви. Така човек защитава себе си, както и работния пазар от по-ниското заплащане и от социалния дъмпинг.“

Президент на Австрийските обединени синдикати Ерих Фоглар

СЪДЪРЖАНИЕ

Трудови правоотношения

Трудовоправни разпоредби	5
Работно време и почивки	6
Продължаване на изплащане на трудовото възнаграждение от работодателя по време на болничен	7
Отпуска	8

Прекратяване на трудовото правоотношение

Предизвестие за прекратяване на трудовото правоотношение и дата на прекратяване на трудовия договор	9
Парично обезщетение при прекратяване на трудовете правоотношение след определено време трудов стаж- стара система	10
Парично обезщетение при прекратяване на трудовете правоотношение след определено време трудов стаж- нова система	11
Започване на изплащането на паричното обезщетение при прекратяване на трудовото правоотношение след определено време трудов стаж- нова система	11
Изтекъл падеж и погасителна давност	12

Разпоредби за родители и деца

Военна/ алтернативна цивилна служба	12
Освобождаване на заетото лице от полагане на труд	13
Забрана за полагане на труд на бременна работничка/ служителка	13
Социални облекчения по време на бременност и майчинство/ бащинство	16
Размер на обезщетението за семейства с деца и добавка за деца на родители, на които доходите задължително се облагат с данъци	18
Паспорт за прегледи на майката и детето	19

Обезщетение за безработица

Обезщетение за безработица	19
Обезщетение при крайна нужда	20
Ранно пенсиониране	21
Семейна добавка	21
Намалено работно време при навършване на определена възраст	21
Задължение за изплащане на определена сума от работодателя при прекратяване на трудовия договор	22
Работа с кратка заетост	22

Общи разпоредби за социалното законодателство

Пълно осигуряване	22
Минимална заетост	22
Изравнителна добавка	23
Доброволно осигуряване	23
Допълнително заплащане за здравна осигуровка за осигурените към член на семейството	24
Пари за нуждаещи се от грижи и гледане	24

Такси и освобождаване от такси

Такси	24
Освобождаване от такси	24

Данъчни разпоредби

Данъчно право за работници	25
Правни механизми	26
Други видове разходи	27
Разходи, свързани с работа	28
Извънредни разходи	31
“Негативни данъци”	32

Предствителство на работниците

Работнически съвет	32
Младежка организация	33
Други видове представителство	34

Адреси

Австрийското обединение на синдикатите и отделните синдикати	37
Камара на работниците и служителите	37

Издание 2017

Ausgabe 2017 "Was sie unbedingt wissen sollten"
in bulgarischer Sprache

Медиен собственик и издател: Австрийската федерация на
синдикатите, отдел Организация, координация и услуги
1020, Виена, Johann-Böhm-Platz 1

Производител: Издателство на Австрийската федерация на
синдикатите, 1020, Виена, Johann-Böhm-Platz 1

Übersetzung/Превод: Mag.^a Milena Paneva

Снимка: fotolia/contrastwerkstatt

Номер: 576439352

■ ТРУДОВО ПРАВООТНОШЕНИЕ (DAS ARBEITSVERHÄLTNIS)

Формиране на трудовото правоотношение

Трудово правоотношение се формира, когато едно лице (работник или служител) предоставя работната си сила на едно друго лице (работодател или неговия заместник). Работникът или служителят се поставя в лична и икономическа зависимост от работодателя, когато полага труд. В рамките на трудовото правоотношение работникът или служителят е обвързан за определено време, с дадено място и инструкции.

Договор за свободно извършване на услуга (Freier Dienstvertrag) или договор за изработка (Werkvertrag)

Това са видове договори, при които заетите лица нямат същите права каквито има един работник. Подобен вид договор може само тогава да бъде уреден, когато заетите лица могат самостоятелно да изработят нещо или да изпълнят трудовото си задължение.

Важни признаци, които ги отличават един от друг

При един договор за изработка (Werkvertrag) ще се дължи едно произведение или резултат като рискът за изпълнението на работата се носи от поелия поръчката. Тя/Той работи с негови/нейни материали и не съществува задължение поелият поръчката сам да изработи произведението или резултатът.

Лицата, сключили договор за свободно извършване на услуга (Freier Dienstvertrag), я извършват за определено или неопределено време. Те трябва да изпълнят определена работа, това е правоотношение с продължителна отговорност. Те не са обвързани с дадена инструкция или нареждане и могат да разпределят сами времето си за полагане на труд.

Самото определяне на договорите като „Договор за свободно извършване на услуга“ или „Договорът за изработка“, в действителност не може да премахне правата на работещите. Решаващо е как се урежда въпросът в конкретния случай, спрямо това какво в действителност заетото лице извършва, а не спрямо името на договора.

Разграничението между двата вида договори често е трудно, затова Ви препоръчваме лична консултация. Чрез консултациите на Flexpower към Австрийските синдикати може да получите информация по темата (за уговаряне на часове телефон: 01/534 44-39100).

Трудов договор

Трудовият договор е уговорка между един работодател и един работник. Работникът е задължен да предоставя работната си сила, а работодателят е задължен да заплати определена надница/заплата.

Дали един трудов договор е сключен в писмена или в устна форма принципно е без значение. (Изключение: Договорите за професионално обучение – Lehrverträge, са задължително в писмена форма.) Трудовият договор има сила и когато с „конклюдентни действия“ се установи, че някой предоставя работната си сила и друг я приема.

Бележка за заетост (Dienstzettel)

Непосредствено след началото на трудовото правоотношение работодателят предоставя на работника писмена бележка за основните права и задължения, свързани с работата.

Бележката за заетост има следното съдържание:

1. Име и адрес на работодателя
2. Име и адрес на работника
3. Дата на започване на трудовото правоотношение
4. При трудово правоотношение за определено време се посочва дата на прекратяването му
5. Продължителност на срока за прекратяване на договора, както и точната дата на прекратяването
6. Обичайно работно място, отбелязване при промяната му
7. Категоризиране на работната позиция в общата рамка на работния бранш
8. Какви точно са задълженията на заетото лице
9. Начално възнаграждение, основна заплата, допълнителни възнаграждения (Особени плащания), падеж на плащанията
10. Размер на годишния отпуск
11. Уговорено дневно и седмично работно време
12. Отбелязване на използваните в индивидуалния трудов договор норми от колективните трудови разпоредби (колективен трудов договор, правилник, минимално регулирано трудово възнаграждение, обезщетение при договорите за обучение, споразумения в предприятието/фирмата)
13. Име и адрес на обезпечителната каса на работниците/служителите

Данните, посочени в точките 5, 6 до 11 могат да преращат към закони, колективни трудови разпоредби или към споразумения в предприятието.

Ако трудовото правоотношение съществува преди 01.01.1994, бележката за заетост се връчва на работещите

щия само по негово искане, в рамките на два месеца, Ако има едно трудово правоотношение, което трае най-много един месец, или в трудовия договор се съдържат горепосочените точки, не е нужно да се предава бележка за заетост.

Внимание:

Ако някой трябва да подпише дадения му от работодателя писмен трудов договор, трябва да прочете точно неговото съдържание преди да положи подписа си.

Ако той или дадената бележка за доход са неясни, работният може да потърси консултация в съответния синдикат.

От особено значение са следните точки:

- Разпоредбите за пробния период (най-много един месец)
- Местоработата, както и основна дейност
- Правилата относно полагането на извънреден труд
- "All in" клауза (основната заплата трябва обаче да е посочена!)
- Клауза за забрана на конкурентна дейност, Konkurrenzklause, (в сила е само при заплата над 3.240 евро на месец)
- Срок за предизвестие при едностранно прекратяване на трудовото правоотношение и точна дата, от която прекратяването има сила (Kündigungsfristen und Termine)
- Задължение за връщане на разходите, платени от работодателя за обучение (за период максимум от четири години, разпределени се по месеци)

Най-общо правата на работещите, които са регулирани чрез закона, чрез колективните трудови договори или чрез споразумения във фирмата, не могат да бъдат ограничени от индивидуалния трудов договор.

Както бележката за заетост, така и индивидуалния трудов договор, се получават безплатно.

Писменена бележка с месечните отчисления от фирмата (Lohnzettel)

На всеки работещ му се предоставя на края на месеца писмена бележка за отчисленията на надницата/заплатата. Тя трябва да съдържа размера на изработеното възнаграждение, както и отчисленията за данъци.

■ РАБОТНО ВРЕМЕ, РЕГУЛИРАНИ ПОЧИВКИ

Нормална продължителност на работното време, според Закона за работното време

40 часа на седмица, 8 часа на ден (изчисление на месец: $40 \text{ч седмично} \times 4,33 = 173,20 \text{ часа}$).

В различните колективни трудови договори може да намерите разпоредби за по-късо работно време. При дежурство (например при портиерите) може да се допусне и по-дълго работно време.

Извънреден труд (Überstunden)

Извънредният труд могат да са два часа на ден или пет часа на седмица, тоест общо 60 извънредни часа за цялата година. Границата от десет извънредни часа на седмица, не трябва да бъде преминавана.

При определени условия могат да бъдат добавени още извънредни часове, ако бъде регулирано в колективния трудов договор или приетите правила за предприятието.

Почивки в работния ден (Pausen)

Почивката при работно време по-дълго от шест часа, е най-малко 30 минути. Това време не се зачита като работно време.

Междудневна почивка (Ruhezeiten)

Между два работни дни трябва да бъде осигурена непрекъсната почивка в размер на минимум единадесет часа.

В края на седмицата се дължи непрекъсната седмична почивка в размер на 36 часа. Възможни са изключения, уредени в колективните трудови договори или други разпоредби. В този случай се полага за конкретната седмица 36 часова почивка на изработени дни.

Правото на свободно време като заместител на положената работа не лишава от правото му на допълнително заплащане при допълнителен труд.

Разпределение на работното време

Разпределението на работното време може да бъде уговаряно, ако не е регламентирано в споразумението между работодателя и представителя на работниците. Едностранни промени на разпределението на работното време са допустими при определени условия:

1. Промените трябва да са оправдани
2. Промените трябва да са най-малко две седмици предварително съобщени
3. От страна на заетото лице няма засягане на интереси
4. Няма уговорка между страните, която да противоречи на тези промени

Непълнен работен ден (*Teilzeitarbeit*)

Размерът на работното време се уговоря между работодателя и работника и всяка негова промяна трябва да бъде извършена в писмена форма. Регулярното превишаване на работното време, което е уговорено само привидно в по-нисък размер, следва автоматично да се разглежда в неговия реален размер. Заетите на непълнен работен ден не трябва да бъдат ощетенвани в правото им на социални придобивки.

Заетите на непълнен работен ден получават при полагане на труд повече от уговореното време 25 процента добавка към основното трудово възнаграждение. Това се получава, когато извънредните часове в рамките на едно тримесечие, или тези при плаващо работно време (*Gleitzeitregelung*) в рамките на определения период, бъдат изравнени.

Когато обаче лицето е заето на пълен работен ден, но според колективния трудов договор работното време е например вместо 40 часа на седмица, 38,5 часа- този час и половина според повечето колективни трудови договори не се заплаща като извънреден труд.

Извънредни часове при непълнен работен ден (*Mehrarbeit*) са допустими само когато:

1. такава уговорка съществува между работника и работодателя
2. има увеличение на обема на работата
3. интересите на заетото лице не противоречат на уговорката за предоставянето на извънреден труд

Освен това според много колективни трудови договори (*Kollektivverträge*) при регулярно полагане на работа повече от часовете за непълнен работен ден, това трябва да се вземе предвид и за преизчисление на допълнителните плащания –*Sonderzahlungen*.

Плаващо работно време (*Gleitzeit*)

Плаващото работно време е допустимо:

1. при писмено споразумение между работодателя и работника, или когато работническият съвет е издал разпоредба за това
2. когато има поставени рамки на плаващото работно време/най-късен час за започване на работа, най-късен час за прекратяване на работния ден/
3. определен период от работно време, през което нормалното работно време не бива да бъде превишавано
4. трябва да бъде точно установен броят на извънредните часове работа, както и на минус часовете, които могат да бъдат пренесени след края

на периода, в който работникът/служителят работи на плаващо работно време

5. да бъде разграничено и дневно „фиктивно“ нормално работно време, например да бъде уговорено колко пъти посещенията при лекар се смята за работно време

Други форми на гъвкаво работно време

Тук принадлежат:

- Работа на смени/*Schichtarbeit*
- Получаване на още един неработен ден при изработване предварително на нужните часове/*das Einarbeiten*
- Следване на определен модел за изчисляване на изработените часове, който да бъде в сила за заетото лице за определено време/*Durchrechnungsmodelle*

При спазването на определения модел на заетост се има предвид, че заетото лице при полагане на извънреден труд няма да получи платени извънредните часове, а може да си ги получи под формата на свободно време (*Zeitausgleich*). Това свободно време трябва да бъде толкова, колкото часове е положило лицето извънреден труд.

При работа на смени (*Schichtarbeit*) работният ритъм трябва да бъде точно определен.

При работа, при която се цели получаване на допълнителен свободен ден (*das Einarbeiten*) се обслужват интересите на работещото лице.

Работа по определен модел (*Durchrechnungsmodelle*) е възможна само когато такава разпоредба фигурира в колективния трудов договор.

ПРОДЪЛЖАВАНЕ НА ИЗПЛАЩАНЕ НА ТРУДОВОТО ВЪЗНАГРАЖДЕНИЕ ПО ВРЕМЕ НА БОЛНИЧЕН (*ENTGELTFORTZAHLUNG IM KRANKHEITSFALL*)

В случаи на нетрудоспособност поради заболяване работодателят има задължение да продължи да изплаща на работника/служителя за определено време определеното трудово възнаграждение.

Работниците имат право на такова изпращане в случай на заболяване в рамките на шест седмици. Това право се увеличава на осем седмици след петата година заетост, на десет седмици след петнадесетата година и на дванадесет седмици след 25тата година работен стаж.

Това право на заплащане трудовото възнаграждение по време на болничен важи за всяка една работна година поотделно. За назначените като служителите (*Angestellte*) това право се подновява в пълния си размер в рамките на половин година след края на предишното заболяване. Това означава, че това заплащане за служителите се дължи отново в пълния му размер по време на новонастъпила невъзможност за работа поради заболяване след изтичане на половин година. Работниците (*ArbeiterInnen*) имат свое собствено право на продължаване на заплащане на трудовото възнаграждение в случаите на трудова злополука (*Arbeitsunfall*) или професионална болест (*Berufskrankheit*). То е в размер на 8 седмици за всеки един от осигурителните случаи поотделно. При претърпяване от служителя на трудова злополука или професионална болест, размерът на трудовото възнаграждение, изплащано в тези случаи, се увеличава с две седмици след първите пет години на заетостта.

Продължителност на изплащане на трудовото възнаграждение по време на болничен:
Служители/на половин година/
Работници/на работна година/

Под 5 год. трудов стаж	6 седмици пълен размер 4 седмици половин размер
От 6 до 15 год. трудов стаж	8 седмици пълен размер 4 седмици половин размер
От 16 до 25 год. трудов стаж	10 седмици пълен размер 4 седмици половин размер
Над 26 год. трудов стаж	12 седмици пълен размер 4 седмици половин размер

Учениците, изучаващи определена професия (*Lehrling*)- за година обучение

Пълен размер на изплащането на възнаграждението по време на болничен	4 седмици
Плащането на разликата между трудовото	2 седмици

възнаграждение и обезщетението ,платено поради заболяване от Здравната каса (*Krankengeld*)
 При заболяване, което продължава по-дълго от гореописаното, в рамките на една и съща година на обучение, обучаващото се лице ще получи три дни пълно обезщетение за заболяването и обезщетението поради болест от Здравната каса (*Krankengeld*).

ПЛАТЕН ГОДИШЕН ОТПУСК

Право на отпуск

До 25тата година трудов стаж	30 работни дни
След 25тата година трудов стаж	36 работни дни

Работните дни (*Werktage*) са всички дни от месеца с изключение на неделите и официалните почивни дни.

Съвпада ли календарната година с тази на правото на отпуск

Правото на използване на отпуска започва с постъпването на работа в ъв фирмата/предприятието. Ако има споразумение, че отпускът се придобива с началото на календарната година, то новото право на отпуск започва винаги на 1ви Януари на съответната година.

Изчисление на изработеното време

За изчисление на размера на годишната полагаща се отпуска се вземат предвид изработеното време при един и същи работодател, при което няма прекъсване на работата повече от три месеца. Изключения от това правило има, когато трудовото правоотношение приключва чрез едностранно прекратяване от страна на работника/служителя, чрез напускане без важна причина или от при обосновано уволнение на заетото лице.

При изчисляване на размера на отпуската се взимат предвид също и:

- Изработеното време в Австрия по време на друго трудово правоотношение, доколкото то е продължило най-малко 6 месеца
- Годините, които лицето е прекрало в училище в Австрия. При определени предпоставки могат да се вземат и училищните години в чужбина
- Обикновената продължителност на успешно завършеното висше образование
- Времето, през което лицето е работило в Австрия като самонаето лице, когато това е траело най-малко 6 месеца
- Първата взета отпуска по време на майчинство в размер до 10 месеца

Трябва да бъде отбелязано, че при това изчисление има ограничения. От всички години общо, които се взимат предвид при изчисление на отпуската и са придобити не при настоящето трудово правоот-

ношение, могат да бъдат взети предвид най-много седем. Ако те са придобити чрез образование, техният размер не може да бъде по-голям от 12 години.

Право на пълен размер отпуск (voller Urlaubsanspruch)/право на определена част от годишната отпуска (Urlaubersatzleistung)

Право на пълния размер отпуск настъпва след шест месеца заетост, след втората работна година с началото на работна година. При прекратяване на трудовото правоотношение ще бъде дадена част от отпуска, процентно изчислена според изработеното време (Urlaubersatzleistung). Остатъкът от отпуска за предишната година се дължи в пълен размер. Когато е използван повече от този остатък, отколкото се полага за определения период и лицето прекратява трудовия договор, той в общия случай не се дължи обратно. Изключение правят случаите, когато лицето напуска при определени важни причини (vorzeitigen Austritt), както и при уволнение от страна на работодателя (Entlassung). В тези два случая използваният отпуск, която е повече от полагащия се за конкретния период, трябва да бъде платена обратно при прекратяването на правоотношението.

Платен годишен отпуск според Закона за отпуските на строителните работници (Bauarbeiter-Urlaubsgesetz)

Един работник трябва да е достигнал 52 седмици работа с право на отпуска, за да може да изразходва целия ѝ размер/30 или 36 делнични дни, в които влиза събота. Правото на отпуска съществува в размер на определен процент от пълния, в зависимост от седмиците заетост в рамките на една календарна година. Със следващата календарна година започва и новото право на отпуска.

Правото на отпуска се погасява, когато заетото лице не използва отпуската си до 31.03 на третата последваща година след годината, в която е налице правото на отпуска. Размерът на отпуската е зависима от размера на заетостта. От 1150 седмици заетост отпуската възлиза на 36 дни (ако се работи в събота) за една календарна година, при по-малко седмици заетост- 30 дни.

ПРЕДИЗВЕСТИЕ ЗА ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ТРУДОВОТО ПРАВООТНОШЕНИЕ (KÜNDIGUNGSFRISTEN)/ДАТА НА ПРЕКРАТЯВАНЕ ДОГОВОРА (KÜNDIGUNGSTERMINE)

За работници

Трябва да се спазва колективният трудов договор! Отговорният синдикат дава информация за това.

За служители

При прекратяване от страна на работодателя във всеки случай на тримесечие (ако друго не е уговорено).

Под две години трудов стаж	6 седмици
От 3 до 5 години трудов стаж	2 месеца
От 6 до 15 години трудов стаж	3 месеца
От 16 до 25 години трудов стаж	4 месеца
Над 26 години трудов стаж	5 години
При прекратяване от страна на работника във всеки случай на края на месеца	1 месец

Уволнение (Entlassung)

За служителите основанията за уволнение са изредени в чл. 27 на Закона за служителите. Основания за уволнение могат да бъдат:

- Измяна на фирмата
- Загуба на доверие в съответния служител
- Продължителна невъзможност да осъществява възложената работа, освен в случаите на заболяване или нещастен случай

За работниците основанията за уволнение са изредени в чл. 82 от Наредбата за стопанска дейност. Такива основания са например:

- Извършване паралелно с работата на допълнителни пораждащи съмнение дейности, както и небрежно извършена работа,
- Постоянни занемаряване на работните задължения

Преждевременно напускане от страна на служителя (Vorzeitiger berechtigter Austritt)

Служителят може на основание чл. 26 от Закона за служителите (Angestelltengesetz) да напусне преждевременно работа. Като важни причини за това могат да бъдат изборени например:

- когато заетото лице лицето не в състояние да извършва възложената му работа, или не може да я извършва без да затсрашава здравето си

- когато работодателят намалява заплатата без да даде нужното основание

За работника важат същите правила за преждевременно напускане на работа.

Обезщетение при неправомерно уволнение (*Kündigungsschädigung*)

Ако едно трудово правоотношение е прекратено от работодателя по неправомерен начин, при несъобразяване с предизвестиято за прекратяване, със съответната дата за прекратяване или чрез необосновано уволнение, работникът/служителят има право на обезщетение. Това е всяко едно възнаграждение, което се дължи в резултат на правото на обезщетение при вреди поради правно и времево неправомерно уволнение.

По време на получаването на обезщетение при неправомерно уволнение или при изплащане на оставащата отпуска, лицето няма право едновременно и на обезщетение за безработица или на пенсия за възраст.

Прекратяване на трудовия договор по взаимно съгласие (*Einvernehmliche Auflösung*)

При прекратяване по взаимно съгласие работодателят и работникът постигат единодушие по въпроса, че трудовото правоотношение ще бъде прекратено на определена дата.

■ ПАРИЧНО ОБЕЗЩЕТИЕ ПРИ ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ТРУДОВОТО ПРАВООТНОШЕНИЕ СЛЕД ОПРЕДЕЛЕНО ВРЕМЕ ТРУДОВ СТАЖ/ЗА ТРУДОВИ ДОГОВОРИ, СКЛЮЧЕНИ ПРЕДИ 01.01.2003 ГОДИНА (*ALTES ABFERTIGUNGSRECHT*)

Важи за лицата, чието трудово правоотношение вече е започнало на 01.01.2003. Режимът на изчисление на паричното обезщетение не трябва да е пренесен в новата система за изчисление.

Работници и служители

Паричното обезщетение при прекратяване на трудовото правоотношение след определено време стаж по старата система се дължи след непрекъснато трудово правоотношение от:

При 3 години трудов в стаж в размер на	2 трудови възнаграждения
При 5 години трудов в стаж в размер на	3 трудови възнаграждения
При 10 години трудов в стаж в размер на	4 трудови възнаграждения
При 15 години трудов в стаж в размер на	6 трудови възнаграждения
При 20 години трудов в стаж в размер на	9 трудови възнаграждения
При 25 години трудов в стаж в размер на	12 трудови възнаграждения

И то само при определени видове прекратяване на трудовото правоотношение:

- едностранно прекратяване от страна на работодателя
- неправомерно и невиновно уволнение
- преждевременно напускане от страна на работника/служителя
- при изтичане на срока на едно срочно трудово правоотношение (*Zeitablauf*)
- по взаимно съгласие (*einvernehmliche Auflösung*)
- при прекратяване на трудовото правоотношение от страна на работника поради право на получаване на пенсия за възраст или на пенсия при тежък труд, когато трудовото правоотношение е имало продължителност най-малко десет години
- при прекратяване на трудовото правоотношение от страна на работника поради право на получаване на пенсия при невъзможност за упражняване на определна професия, пенсия за инвалидност, след работа най-малко три години;
- когато работникът/служителят напусне най-късно три месеца след приключване на майчинството/бащинството и трудовото правоотношение е траело най-малко 5 години. В този случай заетото лице има право само на половината от това парично обезщетение, в размер най-много три месечни заплати.

С предимство пред законовите разпоредби важат по-благоприятните, които са регулирани в колективните трудови договори.

За строителните работници важат правилата, уредени в Закона за строителните работници, отпуските и обезщетението при прекратяване на трудовото правоотношение.

**■ ПАРИЧНО ОБЕЗЩЕТЕНИЕ ПРИ
ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ТРУДОВОТО
ПРАВООТНОШЕНИЕ СЛЕД ОПРЕДЕЛЕНО
ВРЕМЕ ТРУДОВ СТАЖ/НОВА СИСТЕМА
ЗА ТРУДОВИ ДОГОВОРИ, СКЛЮЧЕНИ
СЛЕД 01.01.2003 ГОДИНА
(NEUES ABFERTIGUNGSRECHT)**

Това парично обезщетение се отнася за правоотношения, сключени след 01.01.2003 година. Строителните работници, които им е плащано според Законът за строителните работници, отпуските и касите за обезщетение, остават по старата система. Това важи и за работниците/служителите, които поради ново назначение след 31.12.2002 година при същия работодател и при съгласие за това, преминават в новата система.

Трудови правоотношения, които са сключени преди 1ви януари 2003 година, продължават да са подчинени на старата система за обезщетения. Съществува възможността за всяко заето лице, което е по старата система, да бъде подчинено на новата система, ако сключи договор за това. Това означава, че както работодателят, така и работникът/служителят трябва да потвърдят съдържанието на този договор, като нито една от страните не може да принуди другата страна да прехвърли обезщетението си в новата система.

От 01.01.2008 година наетите за свободно извършване на услуга (*freien DienstnehmerInnen*) и самонаетите лица с фирма (*Selbstständigen*) са включени към новата система за изчисление на обезщетение.

Размер на обезщетението при прекратяване на трудовото правоотношение по новата система (*Abfertigung neu*)

Ако заетото лице е по тази система, в Здравната каса се внасят на месец вноски, в размер на 1,53 процента от бруто дохода. Основа за изчисление за това обезщетение е заплатата, включително и допълнителните плащания (*Sonderzahlungen*). Здравната каса предава нататък заплататените вноски на службената каса, с която работи фирмата/предприятието (*Vorsorgekassa*).

Дължащото се обезщетение при прекратяване на договора следва да бъде изплатено от съответната каса, с която работи фирмата/предприятието при определени предпоставки. То е в размер на вноските на работодателя, заедно с лихвите и извадените административни разходи.

Времето на майчинство, по време на военна или алтернативна цивилна служба (*Präsenz- und Zivildienst*)

По времето на военна/алтернативна цивилна служба, както и при получаване на т. нар. „Седмични пари“ (*Wochengeld*), това са парите, получавани преди и след раждането от работодателя, обезщетението при болнични (*Krankengeld*), работодателят продължава да изплаща вноски за обезщетение при прекратяване на работа. Тези вноски ще бъдат в размер, който се определя от размера на обезщетението за отглеждане на дете (*Kinderbetreuungsgeld*). За 2017 година този размер е 14, 53 евро на ден или 436 евро на месец. При получаване през последните два месеца преди и след раждането на детето от работещия родител на „Седмични пари“ (*Wochengeld*) също се заплащат вноски за обезщетение при прекратяване на работа. Основата за изчисление на размера им ще е заплатата, която майката е получавала преди да тези два месеца, в които има право на „Седмични пари“.

По време на получаване на парите за отглеждане на дете (*Kinderbetreuungsgeld*), когато майката има право и на „Седмични пари“ от работодателя, се изплащат вноски за това от Семейния фонд към Министерство на семейството и младежта. В този случай основа за изчисление на размера на обезщетение при прекратяване на работа ще е получаваният размер на пари за отглеждане на дете.

**■ НАЧАЛО НА ИЗПЛАЩАНЕТО НА
ОБЕЗЩЕТЕНИЕТО ПРИ ПРЕКРАТЯВАНЕ
НА РАБОТА ПО НОВАТА СИСТЕМА
(BEGINN DER BEITRAGSZAHLUNG DER
ABFERTIGUNG NEU)**

През първия месец на трудовото правоотношение не се изплаща такова обезщетение. От началото на втория месец заетост работодателят трябва да започне да го изплаща. Ако някой сключи в рамките на една година от прекратяването на трудовото правоотношение отново договор със същия работодател, той е длъжен веднага да изплаща вноските за обезщетението от самото започване на новата заетост.

Изплащане на обезщетението по новата система (*Auszahlungen der Abfertigung neu*)

Предпоставките за изплащането на това обезщетение е да са налице най-малко тридесет и шест заплатени месеци и да има прекратено трудово правоотноше-

ние. Няма значение дали лицето през тези 36 месеца е работило при различни работодатели. Работникът/служителят няма право в този момент на това обезщетение, ако той сам напусне, при виновно му освобождаване от работа и при преждевременно напускане от страна на работника/служителя при определени причини. В тези случаи вноските за това обезщетение не се губят, а остават в съответната каса, с която работи работодателят. Върху събраната сума ще продължи да натрупва лихва и ще бъде присъединена към сумите от новото трудово правоотношение. Това важи само за работниците/служителите, които са подчинени на новата система за изплащане. Заетите лица, които са по старата система, губят правото си да получат тези пари когато напуснат, при виновно им освобождаване от страна на работодателя и при преждевременно напускане от тяхна страна.

Каси за изплащане на обезщетения при прекратяване на трудово правоотношение (*Betriebliche Vorsorgekasse*)

Във фирми/предприятия с работнически съвет избрането на съответната каса се прави чрез сключване на споразумение със задължителен характер между него и работодателя. В предприятие/фирма без работнически съвет трябва всички работници/служители писмено да потвърдят избора на съответната каса за обезщетение при прекратяване на трудовото правоотношение.

При противопоставяне на една трета от персонала, трябва те и работодателят да преговарят, за да изберат касата. В същото време биха могли да изискват съдействието на синдикатите, които биха могли да продължат да преговарят в интерес на работниците/служителите.

■ ИЗПЛАЩАНЕ ВЗЕМАНЕ СЛЕД ИЗТЕКЪЛ ПАДЕЖ (*VERFALLSFRISTEN*) И ПОГАСИТЕЛНА ДАВНОСТ (*VERJÄHRUNG*)

Ако работникът/служителят иска да предяви трудовите си права, трябва да се съобрази със съответните срокове, например:

- Обжалване на уволнението на работника/служителя пред Съда по трудово и осигурително право в рамките на две седмици
- Подаване на жалба пред Съда по трудово и осигурително право за обезщетение при уволнение в рамките на шест месеца

- За предявяване на иск за неизплатена заплата важи в общия случай три годишен давностен срок
- С колективните трудови договори може да бъде уговорена по-кратка погасителна давност за определен вид надница и други видове допълнителни плащания. В случай, че е налице погасено по давност вземане, то повече не може да бъде обжалвано. Ако въпреки това то бъде платено, не може да бъде изискано обратно. При изтекъл падеж на определено вземане, което въпреки това бъде платено, то може да бъде изискано обратно.

■ ВОЕННА СЛУЖБА/АЛТЕРНАТИВНА ЦИВИЛНА СЛУЖБА (*PRÄSENZ-/ZIVILDIENTST*)

Задължение на заетото лице да уведоми работодателя за военна/алтернативна гражданска служба

Заетото лице, което бъде извикано да отслужи такава служба, е длъжно незабавно да уведоми работодателя си.

Защита от едностранно прекратяване на трудовия договор и от уволнение при военна/алтернативна гражданска служба

От момента на информирането на работодателя от работника за получаване на повиквателна заповед, работодателят може да прекрати едностранно трудовото правоотношение или да уволни заетото лице само със съгласието на съда. Защита от едностранно прекратяване на трудовия договор и от уволнение приключва един месец след приключаването на военната/алтернативната гражданска служба.

Връщане на работа след военната/алтернативната гражданска служба

Работникът/Служителят трябва след неговото освобождаване от военната/алтернативната гражданска служба в рамките на шест работни дни да се обърне към работодателя си. Ако не направи това, това е основание за уволнението му.

Внимание! Събота също е работен ден (*Werktag*).

Отпуска

През времето на военна/алтернативна гражданска служба се дължи отпусък не в целия й размер, а само в този, който съответства на времето, прекарано във военна/алтернативна гражданска служба. При изчислението на размера на отпуската частите от изработе-

ните дни ще се закръглят на цели работни дни. Ако работникът/служителят иска да избегне това правило и да използва целия размер на отпуска преди да започне военна/алтернативна гражданска служба, то трябва да сключи споразумение с работодателя си.

Допълнителни възнаграждения по време на почивка и през декември/ (Urlaubszuschuss, Weihnachtsremuneration)

Допълнителните възнаграждения (за отпуска през лятото и през декември) се дължат в годината, когато заетото лице е извикано за военна/алтернативна гражданска служба, само в определена част. Това означава, че за седмица военна/алтернативна гражданска служба се намалява правото на на 1/52 от пълния размер.

Нашите съвети:

Служби за военна/алтернативна гражданска служба-
www.bmi.gv.at, www.help.gv.at

■ ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ЗАДЪЛЖЕНИЕТО НА ЗАЕТОТО ЛИЦЕ ДА ПОЛАГА ТРУД

Освобождение от задължението на заетото лице да полага труд при заболяване (Pflegefreistellung bei Erkrankung)

Ако работникът/служителят, поради нужната грижа за живеещия в едно домакинство с него болен, близки роднини (деца, както и децата на другия съпруг/а, или записаните като двойка, внук/чка, родители), влошава качеството на своята работа, той има право в рамките на една работна година да получава размера на своето трудово възнаграждение за нормално полагащите седмични часове без да идва на работа. В същия размер съществува такова право на освобождение на заетото лице от задължението да полага труд при необходима грижа за собствено дете, също и когато то не живее в същото домакинство.

Удължаване на времето, през което лицето е освободено от задължението да полага труд при заболяване (Erweiterte Pflegefreistellung)

Когато работникът/служителят е използвал полагащата му се време без заетост, поради необходими грижи за болен член на семейството, и е налице продължаваща такава нужда за грижи за под 12 годишно дете, което може да е и детето на съпруга/съпругата,

или на живеещите в едно домакинство, съществува право на още седмици без задължение да се полага труд. Тези седмици са в рамките на една работна година. За майката/бащата съществува такова право дори и детето да не живее в същото домакинство.

Консумиране на отпуска без изричното съгласие на работодателя

Ако всички от посочените по-горе възможности вече са използвани, съществува възможност за работникът/служителят да излезе в отпуска, без да иска изричното съгласие на работодателя. Това е възможно, ако е налице нужда от грижа за болно дете/което може и да не е собствено/, което е под 12 години.

Внимание:

Законът за служителите (*Das Angestelltengesetz*), Общия граждански закон (*das Allgemeine Bürgerliche Gesetzbuch ABGB*), както и различни колективни трудови договори, предвиждат обезщетения поради временна нетрудоспособност.

■ ЗАКРИЛА НА МАЙКАТА/БАЩАТА И МАЙЧИНСТВО

■ ТРУДОВО ПРАВО

Забрана за работа

Извънредният труд и увреждащия здравето труд са забранени, забраната също и на вечерния труд, както през неделя и празниците, важи с малки изключения.

Защита срещу едностранно прекратяване на трудовия договор и защита срещу уволнение

Една специална защита срещу едностранното прекратяване на трудовия договор и срещу уволнение съществува от съобщаването за бременността на работодателя, до четвъртия месец след раждането. Ако работничката/служителката използва правото си на майчинство (*Karenz*), защитата се удължава до 4ри седмици след прекратяване на майчинство. Едностранното прекратяване или уволнение от страна на работодателя през този период без съгласието на съда по трудово и осигурително право е незаконосъобразно и следователно невалидно. Освобожданието от работа при уведомяване на работодателя за бременността през време на пробния период на работа се смята за дискриминация на основата на пола и може да бъде оспорено пред

Съда по трудово и осигурително право.

Ако работничката/служителката уведоми работодателя за бремеността в рамките на 5 работни дни след узнаването за едностранното прекратяване от страна на работодателя/5 дни след писменото уведомление за това, то тогава прекратяването на трудовия договор е правно недействително.

При разделено право по време на бремеността между бащата и майката, защитата от прекратяване на трудовия договор и уволнение започва най-рано след четвъртия месец на бремеността (*Kündigung- und Entlassungsschutz*).

Четири седмици след един спонтанен аборт, съществува специална защита срещу едностранно прекратяване на трудовия договор от страна на работодателя и уволнение.

Ограничения

Времево ограничените трудови правоотношения трябва да бъдат продължени до началото на срока, в който има забрана за полагане на труд от бременната служителка/работничка- осем седмици преди раждането и осем седмици след раждането.

Заетото лице, което работи по трудово правоотношение, което е продължило най-малко пет или повече години, без да се смята времето на майчинството, може да напусне (при заетите на непълно работно време- едностранно да прекрати трудовия договор) при запазване на правото си на парично обезщетение при прекратяване на трудовото правоотношение след определено време труд стаж :

- По време на времето, през което заетото лице е защитено от прекратяване на трудовия договор и уволнение (само майката),
- В случай на майчинство/бащинство- най-късно три месеца преди края на този период/важи както за майката, така и за бащата/

Работниците/служителите имат право на половината от законовото парично обезщетение при прекратяване на трудовото правоотношение след определено време труд стаж, най-много в размер на три работни заплати.

Срокът, в който има забрана за полагане на труд от бременната служителка/ работничка (*Schutzfrist*)

Бъдещата майка не може да полага труд през последните осем седмици преди посочения предполагаем термин на раждане/Защитен срок= абсолютна забрана за полагане на труд- (*absolutes*

Beschäftigungsverbot). Защитеният срок след раждането е в рамките също на осем седмици/дванайсет седмици при раждане на повече от едно дете, по-ранно от предвиденото раждане или при цезарово сечение/. Ако раждането бъде преди предполагаемия термин, тогава се удължава срока на абсолютната забрана за заетост със същия размер, максимално с 16 седмици.

При определени здравни усложнения, съществува възможността лекар от инспекцията по труда (*Arbeitsinspektionsarzt/-ärztin*) да освободи бъдещата майка от заетост още преди този защитен срок.

По време на периода, в който има забрана за полагане на труд, се дължат т. нар. „Седмични пари“ – (*Wochengeld*). За това обезщетение се подава молба пред отговорната Здравна каса (*Gebietskrankenkasse*).

Период на майчиство/бащинство (*Karenz für Mütter und Väter*)

Майката и бащата имат това право, когато

- са заети по трудов договор или са на друг вид заетост (в определени случаи)
- живеят в едно домакинство с детето

Периодът на майчинство/бащинство започва с изтичането на срока, през който на майката ѝ е забранено да полага труд (*Schutzfrist*), или след изпозването на уговорената отпуската след тази забрана. Ако единият родител няма право на майчинство/бащинство (например защото е студент/ка или самонаето лице (*selbständig erwerbstätig*), може другият родител да се възползва от това право.

Периодът на майчиство/бащинство може да бъде разделен най-много два пъти/=на три части/и частите не могат да бъдат по-кратки от два месеца. Целият период на майчиство/бащинство може да трае най-много до втората година на детето. При първата смяна при грижите за детето родителите могат да си вземат заедно майчиство/бащинство. В този случай този период трае до 23тия месец на детето.

Майката/бащата могат да запазят три месеца от този период и да използват това си право за по-късен момент/на-късно до навършването на седмата година на детето/.

Внимание: Правото на обезщетение при отглеждане на малко дете (*Kinderbetreuungsgeld*) приключва при родените след 01.03.2017 най-късно с 1063 ден от раждането на детето (приблизително 35 месеца). Може да попитате за повече информация по темата на frauen@oegb.at или да си свалите брошурите за майчинство/бащинство от сайта www.oegb.at/frauen.

Срок за информиране на работодателя за избора си на период за майчинство/бащинство (Meldefristen)

Бъдещите майките трябва да уведомят работодателя си за периода на майчинство/бащинство, който избират, до края на периода със забрана за полагане на труд (*Schutzfrist*). Най-късно три месеца преди края първата част на майчинство/бащинство при смяна на родителите, използващия това право родител трябва да уведоми работодателя си за евентуалното удължение на периода.

Внимание:

Защитата от едностранно прекратяване на трудовия договор и на уволнението за другия родител започва най-рано четири месеца преди настъпването на периода на майчинство/бащинство. Препоръчваме работодателят да не се уведомява преди тази дата!

Право на информация

Работодателят има задължението да уведомява работника/чката или служителя/служителката, която в момента е в майчинство, за всички важни решения, взети във фирмата.

Изчисления във връзка с периода на майчинство/бащинство

При изчисляване на срока за прекратяване на трудовия договор (*Kündigungsfrist*), на продължителността на получаване на обезщетението по време на болнични от здравната каса (*Entgeltfortzahlung*) и на размера на отпуската, периодът на майчинство/бащинство ще бъде изчисляван максимално в размер на 10 месеца.

Внимание: В колективните трудови договори или в сключените споразумения от работническия съвет могат да са уговорили по-благоприятни условия за тези изчисления.

Намалено работно време за родители (Elternteilzeit)

Родителите могат да претендират за намалена трудова заетост, или за промяна на разпределението на работните часове, когато изпълняват определени предпоставки. Тези предпоставки са следните: минимална продължителност на трудовото правоотношение 3 години, както и заетите лица във фирмата/предприятието да са минимум 21 работници/служители. Това намалено работно време може да про-

дължи най-късно до седмата година на детето или до започване на училище при заетите на по-малко от пълен работен ден (*Teilzeitbeschäftigung*) или при промяна на часовете на работа.

Заетите лица, които нямат право на намалено работно време за родители (*Elternteilzeit*), поради това, че не изпълняват съответните критерии, могат да уговорят такова работно време максимално до навършването на четвъртата година на детето.

Защита срещу едностранно прекратяване на трудовия договор от работодателя и срещу уволнение по време на намаленото работно време за родители (Kündigungs- und Entlassungsschutz während der Elternteilzeit)

Родители, които работят на такова намалено работно време, имат специална защита от едностранно прекратяване на трудовия договор от работодателя и от уволнение през този период. Той започва с оповестяването на желанието на работник/а/чката/служител/ката за намаляване на работното време, най-рано обаче четири месеца преди заплануваното започване на работа на намалено работно време. Ако приключването на намаленото работно време за родители е уговорено за един по-ранен период, то защитата от прекратяване на трудовия договор от работодателя и уволнението приключва 4ри седмици след изтичането на срока на намаленото работно време (*Elternteilzeit*).

Тези защита важи както за майките и за бащите, които имат да право да претендират за намалено работно време, така и за тези, които вече имат такова уговорено намалено работно време с работодателя си.

След навършване на 4ри години на детето, плюс още допълнително четири седмици, работодателят има възможност да прекрати едностранно трудовото правоотношение само при наличието на определен мотив (*Motivkündigungsschutz*). Това важи за всеки родител, който работи с намалено работно време, най-много до 7мата година на детето, най-късно до започването му на училище, според Закона за намалено работно време за майките/за бащите.

Внимание:

За родените от 01.01.2016 важи за родителите определена честота при намаленото работно време. Това означава, че работното време трябва да е намалено с най-малко 20 процента от обикновеното седмично такова, както и че трябва да се изработят най-малко дванадесет часа на седмица. Ако има нещо друго уго-

ворено между заетото лице и работодателя, извън тази честота на работа, продължава да съществува защитата срещу едностранно прекратяване на трудовия договор от страна на работодателя и от уволнение по общите правила за намалено работно време. Право на промяна на разпределението на работните часове без намаление на техния брой, съществува и за деца, родени след 01.01.2016 година.

Поискайте повече информация на frauen@oegb.at или като член на синдикатите в онлайн на www.oegb.at/frauen.

■ ПРАВА НА РОДИТЕЛИТЕ

Обезщетение за отглеждане на малко дете (*Kinderbetreuungsgeld*)

Право на това обезщетение има единият родител, когато той има право на обезщетение за семейство (*Familienbeihilfe*), или друго обезщетение от същия вид от друга държава. Родителят трябва да живее с детето в едно домакинство и доходът му не надвишава за годината определена сума, според изборния от него модел.

Внимание: В тази брошура ще бъдат разгледани само правилата за получаване на обезщетение за отглеждане на малко дете само за децата, родени след 01.03.2017.

Има възможност да се избира между два модела обезщетение за отглеждане на малко дете- обезщетение, което се определя в зависимост от доходите на майката/бащата и модел, който е независим от доходите на родителите. Двата модела се различават по размера и продължителността на получаването, както и по границата, до която могат да бъдат изкарвани пари допълнително.

Обезщетение за отглеждане на малко дете, което не е зависимо от доходите на майката/бащата/за деца, родени след 01.03.2017 (*Kinderbetreuungsgeldkonto*)

Когато само единият родител получава това обезщетение, цялата сума възлиза на 12 366 евро. Когато и двамата родители имат право да ги получават, общата сума се увеличава на 15 449 евро.

Ако само единият родител получава обезщетение за отглеждане на малко дете, може да бъде избрана продължителността на получаване на парите- между 365 и 851 дни, включващи деня на раждане на детето.

Ако решат и двамата родители да се възползват от правото си на това обезщетение, се увеличава времето на получаването му от 456 на 1063 дни.

Размерът на дневните пари, когато е избран модел, който не е зависим от дохода на лицата (*Kinderbetreuungsgeldkonto*), зависи от това колко дълго ще се изплаща това обезщетение (*Bezugsdauer*). Колкото по-дълго е това време, толкова по-ниски ще са дневните пари. Те се променят в зависимост от продължителността, за която се получават.

Ако майката/бащата реши да получава тези пари за най-краткото време, т. нар, дневният най-висок размер ще е 33,88 евро. Ако само единият родител получава това обезщетение, то възлиза на продължителността на основния размер (*Grundbezugsdauer*) и е 365 календарни дни, включително и деня, в който се е родило детето. Ако двамата родители си делят това право, най-дългата продължителност за получаване на обезщетението е 1063 дни/около 35 месеца/. При този вид деление са запазени 20 процента от дните за другия родител и те не могат да бъдат прехвърляни.

Обезщетение за отглеждане на малко дете, което е зависимо от доходите на майката/бащата/за деца, родени след 01.03.2017 (*Einkommensabhängige Kinderbetreuungsgeld*)

Обезщетението, което е зависимо от доходите на майката/бащата, предлага възможността на един от родителите до 365 ден от раждането на детето да получава 80 процента от последния негов/нейн нето доход, най-много 66 евро на ден. При получаване на обезщетението и от двамата родители се удължава правото на получаване на парите максимално до 426 ден след раждането на детето. Размерът възлиза също на 80 процента на нейния/неговия последен нето доход. За да може обезщетението да бъде по този, зависим от дохода модел, е необходимо да и била налице здравно и пенсионно осигурена заетост преди раждането на детето, която да трае най-малко 182 дни или 6 месеца. Тези перид се изчислява от преди началото на срока на забрана за заетост (*Schutzfrist*) за майката и непосредствено преди раждането на детето за бащата, и ако има прекъсване на тази заетост в размер най-много на 14 дни, това не би повлияло на това право.

Получаване едновременно на обезщетение за отглеждане на малко дете за родените след 01.03.2017

При първата смяна между двамата родители на правото да получават това обезщетение, те имат право да го получават едновременно до 31 дни. Това важи и за двата варианта за получаване на обезщетението (който се определя от дохода и независимият от дохода модел).

Бонус за партньорство (*Partnerschaftsbonus*) за родените след 01.03.2017

Всеки родител получава като бонус 500 евро, когато обезщетението за отглеждане на малко дете се получава за най-малко 124 дни и продължителността на получаването му е разделено в отношение 50/50 до 40/60 между родителите. Молбата трябва да бъде подадена най-късно до 124 дни от края на последното получаване на обезщетението за отглеждане на малко дете. Бонусът за партньорство важи както за обезщетението, което е зависимо от дохода на родителя, така и за това, което не се определя от дохода.

Граница на дохода, който може да се изкарва допълнително, при едновременно получаване и на обезщетението за отглеждане на малко дете (*Zuverdienstgrenze*)

Това обезщетение се дължи докато изкарваните допълнително доходи са под определен размер. При получаване на това обезщетение при модела, при който доходите не се взимат под внимание, може да бъдат изкарвани допълнително още 60 процента от последния бруто доход. Ако родителят изкарва допълнително тези 60 процента и дохода му въпреки това е под 16 200 евро на година, той има право да изработва допълнително до тази граница.

Получаващите обезщетение за малко дете, което е зависимо от доходите, имат право да изкарват максимално до 6 800 евро годишно допълнително. В тази сума са включени и доходите от самостоятелна дейност като юридическо лице, от граждански договор, от договор за свободно извършване на услуга.

Когато границата за допълнителни доходи е 16 200 евро, Организацията на жените към австрийските синдикати препоръчва бруто дохода да не надвишава 1235 евро. Когато границата е 6 840 евро, се препоръчва бруто доходът да не надвишава границата на минималната заетост в Австрия (*Geringfügigkeitsgrenze*) на месец, която е 425,70 евро (2017).

Внимание: Ако доходите надвишават тези граници,

през времето, в което лицето има право на обезщетение, трябва да бъдат върнати сумите от обезщетението, само за времето, през което границата на допълнително изкарани доходи е надвишена.

Право на допълнително изкарване на парични средства по време на майчиство/бащинство

Майчиството/бащинството е законово регламентираното освобождаване от заетост, при което не се дължи заплащане от работодателя. Без да бъде загубена защитата от едностранно прекратяване на договора от работодателя и от уволнение, може да бъде уговорена заетост за майката или бащата, които са в майчинство/бащинство. Тази заетост има определени граници - до 13 седмици на година и може да надвишава на месец минималната заетост - (*Geringfügigkeitsgrenze*). Със съгласието на настоящия работодател може да бъде уговорена подобна заетост и при друг работодател.

Допълнителна помощ към обезщетението за отглеждане на малко дете (*Beihilfe zum Kinderbetreuungsgeld*)

Семействата с нисък доход, както и родителят, който отглежда сам детето си, могат да получават при подаване на молба допълнителна помощ към това обезщетение в размер на 6,06 евро на ден/181,80 евро на месец/. Тази допълнителна помощ ще бъде плащана максимално само 365 дни и е вид помощ, която се получава едновременно с обезщетението за отглеждане на малко дете. Помощта трябва да бъде върната обратно само отчасти, в случаите на надвишаване на границата за допълнителна заетост/ (*Zuverdienstgrenzen*). Получаващите обезщетение за малко дете нямат право след 01.01.2017 да изкарват допълнително повече от 6 8400 на година. Доходите на двамата родители заедно, които работят допълнително, също не трябва да превишава границата от 16 200 евро на година.

Внимание: За получаващите обезщетение за отглеждане на малко дете, което е зависимо от дохода, не съществува възможност за допълнителна помощ към това обезщетение.

Бонус за време със семейството (=Месец на бащата с бебето) за родените след 01.03.2017 (Familienzeitbonus (=Papa/Baby-Monat für Geburten ab 1.3.2017))

От бонуса за време със семейството могат да се възползват бащите на родните деца, на осиновените такива, ,родителите от мъжки пол, които полагат дългосрочни грижи за детето (Dauerpflegeväter) и жените, които имат еднополово партньорство. За получаването на този бонус е необходимо изискване бащата и полагащите грижи за детето родители, които подлежат на същия режим, непосредствено преди да започне да получава този бонус, да е имал здравно и и пенсионно осигурена заетост най-малко 182 дни/около 6 месеца/. Допуска се пръкъсване на заетостта в рамките на най-много с 14 дни прекъсване. Също така трябва да има налице право на обезщетение за отглеждане на малко дете и то да се получава, основното място на пребиваване да е в Австрия и родителите и децата да живеят заедно. Записването на детето на конкретния адрес трябва да бъде направено в първите десет дни от раждането. За добиване на този бонус, ще бъде също успешно, ако бащата не работи между 28 до 31 дни в рамките на 91 календарни дни след раждането.

ВНИМАНИЕ: Най-общо не съществува право на работника/служителя срещу работодателя да иска освобождаването от задължението да полага труд през времето на получаване на бонус за време със семейството. Работодателят трябва да даде своето съгласие. Препоръчва се това да бъде направено писмено.

СЪВЕТ: По време на получаването на бонус за време със семейството (*des Familienzeitbonus*) няма специална защита срещу уволнение, например като при бащинството (*Väterkarenz*). Ако все пак работодателят уволни или едностранно прекрати трудовото правоотношение при основателно получаване на този бонус, заетото лице е защитено според Закона за равно третиране (*das Gleichbehandlungsgesetz*) и е налице дискриминация.

Продължителността за получаване на този бонус е между 28 и 31 дни. Дневната сума е 22,60 евро. Бонусът за време със семейството може да се получава и когато заетостта не е упражнявана точно между 28 и 31 дни. След това този бонус ще бъде отделена от обезщетението за семейство на бащата. По времето, през което лицето получава този бонус, то няма право да изкарва други доходи.

Молбата за бонуса за време със семейството трябва да бъде подадена най-късно до 91 вия ден след раждането на детето пред отговорната Здравноосигурителна каса (*Krankenversicherungsträger*).

ОБЕЗЩЕТИЕ ЗА СЕМЕЙСТВО И ОБЛЕКЧЕНИЕ ПРИ ДАНЪЦИТЕ (FAMILIENBEIHILFE UND KINDERABSETZBETRAG)

Размер на обезщетението за семейство

Години на детето	Размер на месец
От раждането	111,80 евро
Дете над 3 години	119,60 евро
Дете над 10 години	138,80 евро
Дете над 19 години	162 евро

Месечния размер на обезщетението се увеличава според по-горе описаните възрасти, за всяко дете, когато:

- Имащият право да получава това обезщетение родител има две деца, за всяко дете с 6,90 евро. Общата допълнителна сума тогава възлиза на 13,80 евро.
- При 3 деца това обезщетение се увеличава със 17 евро за всяко дете. Общото увеличение в този случай е 51 евро.
- При 4 деца това обезщетение се увеличава със 26 евро за всяко дете. Общото увеличение в този случай е 104 евро.
- При 5 деца увеличението е 31,40 за всяко дете. Общото увеличение в този случай е 157 евро.
- При 6 деца увеличението е 35 евро. Общото увеличение в този случай е 210 евро.
- При 7 деца и повече деца общото увлечение ще е 51 евро за всяко дете.

За всяко дете в в неравностойно положение се прибавят допълнително 152,90 евро на месец.

Заедно с обезщетението за семейство (*Familienbeihilfe*) ще има облекчение при данъците от 58,40 евро (*Kinderabsetzbetrag*). Майката има най-често получава това обезщетение, тя може обаче да се откаже от тях в полза на бащата. Този отказ може да бъде винаги отменен от майката. Пълнолетните деца могат да изискват директно на собствените си сметки плащанията на парите за обезщетението за семейство. Затова е нужно съгласието на родителя, който на молбата трябва да потвърди това.

Деца в чужбина

Принципно за децата, които живеят в чужбина, не съществува право на обезщетение за семейство. Доколкото обаче има международни разпоредби, които да уреждат това обезщетение, децата, живеещи в чужбина или техните законни представители, имат това право. Такъв е случаят на децата, живеещи в чужбина, чийто родители са граждани на страната-членка на Европейския съюз и работят в Австрия. Тогава тези родители, при определени допълнителни предпоставки, имат право да получават обезщетение за семейство (*Familienbeihilfe*), дори и децата им да не са в Австрия (2017).

ПАСПОРТ НА МАЙКАТА И ДЕТЕТО И ПРЕГЛЕДИ (*MUTTER-KIND-PASS-UNTERSUCHUNGEN*)

Получаването на обезщетение за отглеждане на малко дете (*Kinderbetreuungsgeld*) в пълен размер е свързано с изпълнението на всички прегледи и отбелязването им в този паспорт. Страниците от този паспорт със съответните прегледи за периода трябва да бъде изпратена (най-добре препоръчано) на съответната Здравноосигурителна каса. Ако не бъде направено това, обезщетението може да бъде намалено на 1 300 евро за всеки от родителите.

Допълнителна информация на теми като „Равноправие в работния свят“ и „Пакет за бебета“ може да намерите в раздела с правна информация на сайта на женския отдел Австрийските синдикати (*ÖGB-Frauen*). Може и да изисквате информация на frauen@oegb.at или да си свалите такава на www.oegb.at/frauen.

ОБЕЗЩЕТЕНИЕ ЗА БЕЗРАБОТИЦА (*ARBEITSLOSENGELD*)

Предпоставките за получаване на обезщетение за безработица са:

- Когато застрахованият срещу риска безработица е на разположение да извършва работа, т. е. той е безработен, иска да полага труд и е трудоспособен
- Когато е налице това право

Условието за получаване на обезщетение за безра-

ботица е най-общо изпълнено, когато в рамките на последните 24 ри месеца (рамков срок) преди предявяването му, е налице най-малко 52 седмици осигуряване за риска безработица.

За лица, които преди 25тата си година предявяват това право, трябва да има налични най-малко 26 седмици работна заетост, през време на която лицето е осигурено срещу риска безработица. Това осигурително време трябва да е в рамките на последните дванадесет месеца (рамков срок). Когато обаче лицето вече веднъж е получавало обезщетение за безработни или обезщетение за майчинство, са необходими 28 седмици заетост, през които то да е било осигурено за риска безработица. Този период се взема предвид, ако е бил през последните 12 месеца. При определени, посочени в закона положения, рамковият срок от 24/12 месеца ще бъде удължен.

Като заетост, при която лицето е осигурено за риска безработица, се зачита тази, при която то е регистрирано като работник/служител (*DienstnehmerIn*) и когато то работи на договор за извършване на услуга (*freier/freie DienstnehmerIn*). Не е осигурено за риска безработица лицето, което работи на минималната заетост в Австрия (*geringfügig Beschäftigt*).

Ако трудовото правоотношение се прекрати едностранно по желание на заетото лице и не могат да бъдат намерени съществени основания за това прекратяване, които да бъдат взети под внимание, в рамките на четири седмици след прекратяването на договора има т. нар. Срок на изчакване (*Wartezeit*). Това означава, че обезщетението за безработица се дължи първо от 29тия ден на безработицата.

Правото на обезщетение за безработица се предявява лично в отговорното Бюро по труда (*AMS*). Това трябва се направи още на първия ден, в който е налице безработицата, тъй като обезщетението за безработица не може да се предявава със задна дата. Контакт с Бюрото по труда може да бъде установен още по време на срока за прекратяване (*Kündigungsfrist*) на трудовия договор.

Продължителността на правото на получаване на пари за безработни зависи от продължителността на последната заетост, както и от възрастта на безработното лице. Минималната продължителност е 20 седмици. Обезщетението се дължи 30 седмици, когато през последните пет години преди безработицата има налице общо 156 седмици/три години/заетост. През време на тази заетост лицето трябва да било осигурено за риска безработица. Дължат се 39 седмици, когато лицето е навършило 40 години и през последните 10 години преди това е работило и е

било осигурено за риска безработица. От тези 10 години лицето трябва да е работило минимум 312 седмици (шест години). Дължат се 52 седмици, когато при предявяването на обезщетението за безработица лицето е на повече от 50 години и през последните 15 години преди това е работило 468 седмици (девет години) и е било осигурено за този риск.

При преценката на продължителността за получаване на обезщетението за безработица се взимат предвид и периодите, през които лицето преди е взимало същото обезщетение.

Размерът на обезщетението за безработица се изчислява на основата на доходите от предишната, както и на по-предишната календарна година. Това означава, че при настъпване на този риск през първата половина година (1.1. до 30.6), е от значение по-предишната календарна година, при настъпването през втората половина на годината (1.7. до 31.12.), е от значение предишната година за изчисление на обезщетението.

Пример: Някой е станал безработен на 01.04.2017-основа за изчисление на обезщетението за безработица е средният доход от 2015 година.

За изчислението на средния доход ще бъдат използвано само изработеното време. Времето, през което има налице заболяване или безработица и няма налице възнаграждение или то не е в пълния си размер, не се взема предвид. Това важи и при право на обезщетение при обучаващи се, както и при случаите на получаване на детски надбавки.

Обезщетението за безработни се изчислява на основата на "нето система" и е в размер на 55 процента от нето дохода.

Най-високият размер на обезщетението за безработни/без добавките/за 2017 е:

На календарен ден	53,36 евро
На месец/31 дни/	1.654,16 евро

Ако безработният е навършил 45 години, правото му на обезщетение за безработица се изчислява на същата основа, докато не се намери друг по-висок доход, който да се вземе под внимание. (Запазване на основата за изчисление), (*Bemessungsgrundlagen-schutz*).

ОБЕЗЩЕТЕНИЕ ПРИ КРАЙНА НУЖДА НА БЕЗРАБОТНОТО ЛИЦЕ (*NOTSTANDSHILFE*)

Това обезщетение се дължи при крайна нужда и е във връзка с обезщетението за безработица. За преценката дали е налице крайна нужда, се взимат под внимание собствените доходи и доходите на съпругата/съпруга, вписаните като партньори, живеещите в едно домакинство.

Това обезщетение е в размер на 95 процента от основната сума на обезщетението за безработица, ако то е под 889,84 евро (2017), и 92 процента от сумата за обезщетение за безработни, ако то е над 889,84 евро.

Освен това обезщетението при крайна нужда е съобразено и с продължителността на времето, през което преди това безработният е получавал обезщетение за безработица. Ако е уговорено, че обезщетението за крайна нужда ще е за 20 седмици, не може да установена добавка за уеднаквяване, която да е по-висока от 889,84 евро. При право на обезщетение за безработни за продължителност от 30 седмици, обезщетението при крайна нужда ще е в размер на не повече от 1.038 евро на месец. При подаване за първи път на документи за обезщетение при крайна нужда, тези разпоредби се прилагат след първите шест месеца от получаването на парите.

Внимание: Получателите на обезщетение при крайна нужда, чието право отпада поради преизчисление на доходите, получат право на пенсионно осигуряване, което се придобива от подаване на съответната молба. За да се избегнат евентуални промени в пенсионноосигурителните срокове, трябва да се подаде молба възможно най-скоро в Бюрото по труда (*AMS*).

Обезщетение при крайна нужда при навършване на определена възраст (*Notstandshilfe für Ältere*)

Пресмятане на доходите на съпруга/съпругата, на вписаните като партньори, или на живеещите в едно домакинство, ще доведе до промяна на обезщетението. Сумите, които са границата на обезщетението при крайна нужда, се повишават от 627 евро на 1124 евро, когато безработният/безработната е навършил 50 години и е изчерпана възможността за обезщетение за безработица.

Тези граница на обезщетението се увеличава на 1686 евро, когато безработицата е настъпила след 55тата година и лицето е работило най-малко 240 месеца (20 години).

За жените границата за обезщетение при крайна нужда е 1 4686 евро, когато лицето е навършило 54 години. Сумата може да бъде увеличена, ако в рамките на последните 25 години преди навършването на тази възраст, има общо налични 15 години трудов стаж.

■ РАННО ПЕНСИОНИРАНЕ

Имащите право да подадат молба за Инвалидна пенсия или Пенсия при нетрудоспособност (*Invalidentätс-bzw. Berufsunfähigkeitspension*):

- са тези, за които има експертиза от Пенсионната служба, че нетрудоспособността е потвърдена (при лица, които на 01.01.2014 не са навършили още 50 години, трябва да има продължителна нетрудоспособност), и
- както и при които е изпълнено необходимото време за получаване на такава пенсия (*Wartezeit*)

По време на проучвателната фаза здравословните ограничения на лицето ще бъдат взети предвид от Бюрото по труда (*AMS*).

В случаи когато е подадена молба за пенсия за осигурителен стаж и възраст или друг вид пенсия според Закона за нощен труд при тежки условия (*Nachtschwerarbeitsgesetz*), но е ясно и потвърдено от Пенсионната служба, че лицето няма да получи съответните пенсии в следващите два месеца, то има право докато тече тази процедура, да взема обезщетение за безработица или обезщетение при крайна нужда. В този случай обаче, осигуреното лице трябва да отговаря на определените предпоставки за тези обезщетения (да е на разположение на Бюрото по труда-AMS, както и да има желание да работи).

Ранното пенсиониране се дължи от подаването на молбата, доколкото е потвърдено, че се признава правото на получаване на подобна пенсия за конкретния човек. Тази пенсия ще бъде предоставена в размер на основата, на която се изчисляват обезщетението за безработица (*Arbeitslosengeld*) и обезщетението при крайна нужда (*Notstandshilfe*).

■ СЕМЕЙНА ДОБАВКА (*FAMILIENZUSCHLAG*)

Към обезщетенията при риска безработица има добавка за семейството в размер на 0,97 евро дневно, която се дължи за децата, внуците, доведените деца, за съпругата/съпруга, за лицето, което живее в едно домакинство и за това, което е регистрирано като партньор с получаващия обезщетението.

За съпруга/съпругата, живеещите в едно домакинство с лицето, както и регистрираното като партньор (*Ehegattin, Lebensgefährten bzw. Lebensgefährtin, eingetragene PartnerInnen*), се дължи само тогава семейна добавка, когато доходите им не надвишават границата на най-ниската заетост (*Geringfügigkeitsgrenze*, за 2017 тя е 425,70 евро).

■ НАМАЛЕНО РАБОТНО ВРЕМЕ ПРИ НАВЪРШВАНЕ НА ОПРЕДЕЛЕНА ВЪЗРАСТ (*ALTERSTEILZEIT*)

Има две възможности за намаляване на работното време при навършване на определена възраст:

Като принос за повишаване на действителната пенсионна възраст съществува възможността за намаляване на работното време не само до възможно най-ранната пенсионна възраст. Намаляването на работното време е възможно и до настъпването на заковата възраст за пенсиониране (в момента 60 години за жените и 65 години за мъжете). Това намаляване на работното време може да продължи най-много пет години. Тази форма на заетост дава възможност на по-възрастните работещи лица по-дълго да останат в работния свят.

- Лицето може да се възползва от тази възможност само докато не изпълни условията за получаване на пенсия за възраст/60 години за жените и 65 години за мъжете към настоящия момент/. Това намаляване дава възможност и да бъде назначен и още един работник/служител до допълване на пълното работно време.
- За случаи, в който има промяна на пенсионното право и в резултат на това се определя по-късна възраст за пенсиониране, тогава е предвидена възможност уговореното намалено работното време да бъде по друг начин разпределено.

ПРЕХОДНИ ПАРИЧНИ СРЕДСТВА СЛЕД НАМАЛЕНОТО РАБОТНО ВРЕМЕ (ÜBERGANGSGELD NACH ALTERSTEILZEIT): ДЪЛЖИМИ ЗА ПЕРИОДА МЕЖДУ НАМАЛЕНОТО РАБОТНО ВРЕМЕ И НАСТЪПВАНЕ НА НАЙ-РАННАТА ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ПЕНСИОНИРАНЕ

Лица, на които уговореното намалено работно време при навършване на определена възраст е започнало преди 01.Януари 2013 година, имат след неговото прекратяване право на парични средства. Това се прави, за да се избегне липсата на средства между края на преходния период преди пенсиониране и първия възможен момент за получаване на пенсия за възраст. Тези средства се дължат и ако работодателят не се съгласи на продължаване на уговореното намалено работно време. Те са в размер на дължимото обезщетение за безработица. С тази разпоредба ще бъдат избегнати случаите на липсва на издръжка на работника/служителя, който е работил на такова намалено работно време.

ЗАДЪЛЖЕНИЕ НА ИЗПЛАЩАНЕ НА ОПРЕДЕЛЕНА СУМА ПРИ ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ТРУДОВИЯ ДОГОВОР (AUFLÖSUNGSABGABE BEI BEENDIGUNG EINES DIENSTVERHÄLTNISSES)

При прекратяване на един трудов договор, който е осигурен за риска безработица или договор за свободно извършване на услуга, той трябва да плати определена сума в размер на 124,00 евро за 2017 година. Тази сума ще бъде всяка година актуализирана.

При определени случаи тази сума не се дължат например при прекратяване на трудовия договор в пробния месец, или при прекратяване от страна на работника/служителя.

РАБОТА ЗА КРАТКО ВРЕМЕ/КРАТКА ЗАЕТОСТ С ОПРЕДЕЛЕНА КВАЛИФИКАЦИЯ (KURZARBEIT)

Работата за кратко време е намаляване на нормалното работно време на основата на едно трудово и преизчисляващо заплатата споразумение, сключено между социалните партньори

(Sozialpartnervereinbarung). Неговата цел е да подsigури заетостта при непредвидени и временни икономически трудности.

С този вид специфична заетост за кратко време на работниците се преодоляват трудностите във фирмата поради временно отпадане например на задачите, доставките, или при прехвърляне на предприятие. Чрез финансиране от Бюрото по труда (AMS) работодателят ще замени намаленото заплащане поради специфичната заетост в размер на това за липсващите часове.

ПЪЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

е това задължително осигуряване, което включва

- Осигуряване срещу риска злополука
- Здравноосигуряване
- Пенсионноосигуряване
- Осигуряване срещу риска безработица

Пълното осигуряване се осъществява независимо от броя на работните часове. Решаващо е размерът на трудовото възнаграждение. Когато има налице заетост срещу трудово възнаграждение, което надвишава заплащането на най-ниската заетост (*die Geringfügigkeitsgrenze*), тогава заетото лице е задължително застраховано срещу всички осигурителни рискове.

НАЙ-НИСКА/МИНИМАЛНА ЗАЕТОСТ (GERINGFÜGIGE BESCHÄFTIGUNG)

Заплащането за най-ниската/минималната заетост за 2017 година

на месец	425,70 евро.
----------	--------------

Лицата, на които заплащането не надвишава това на най-ниската заетост/заетите на минимална заетост (*geringfügig Beschäftigte*), са застраховани само срещу риска злополука. Те обаче трябва да бъдат регистрирани в отговорната Здравноосигурителна каса.

Възможности за заетите на минимална заетост (*geringfügig Beschäftigte*)

Лицата, които работят на такъв договор не са нито здравно, нито пенсионно осигурени. Има възмож-

ност, чрез която те имат правото да избират да бъдат здравно и пенсионно осигурени. Това те могат да направят като подадат молба в Здравната каса. Молба за това може да бъде подадена само за двата вида осигуряване едновременно.

Лицата на минималната заетост трябва сами да плащат за своята здравна и пенсионна осигуровка. Тогава те са задължително здравно осигурени и пребиват и правото да се осигуряват и пенсионно. Вноската за това осигуряване на месец е 60,09 евро. Ако лицата, работещи на такъв тип заетост, са избрали да се осигуряват за тези рискове, Здравната каса ще им заплаща 152,89 евро на месец, в случай на заболяване (*Krankengeld*).

Повече от една минимална заетост едновременно или една минимална заетост , упражнявана заедно с една задължително пълноосигурена заетост.

Ако заетото лице работи освен на работа, на която е пълно задължително осигурен, има такава, на която работи на минимална заетост, трябва да доплати на края на годината вноските, дължими от работника за здравно и пенсионно осигуряване. Те ще бъдат предписани от Здравната каса. Това се отнася и за случаите, когато лицето работи на повече от едно място на минималната заетост.

Максималният възможен размер на доплащане на осигуровки от заетото лице за 2017

На месец	4 980 евро
За допълнителни плащания	9 960 евро

ИЗРАВНИТЕЛНА ДОБАВКА (AUSGLEICHSZULAGE)

В Австрия няма минимална пенсия. Ако всички доходи на пенсионера са под определен минимален размер, се дължи разликата между този размер и получаваните доходи. Ако лицето е сключило брак, или живее в едно домакинство с друг човек, при това изчисление се взимат предвид и неговите/нейните доходи.

Стойности, под които се изплаща изравнителна добавка за 2017:

За живеещите сами, без семейство	889,84 евро
За живеещите сами, които получават пенсия и имат най-малко 360 задължително осигурителни месеци от упражняване на трудова дейност	1.000,00 евро
За сключили брак, или живеещите в едно домакинство двойки	1.334,17 евро
Тези стойности , освен при получателите на вдовишка пенсия, се увеличават за всяко дете, чийто нето доходи не надвишават сумата 327,29 евро, с:	137,30 евро

Обезщетение присмъртна родител (Waisenpensionen) се дължи на децата сираци до навършването на съответната възраст:

при децата, останали полусираци до 24-тата година:	€ 327,29
при децата, останали пълни сираци до 24-тата година:	€ 491,43
при децата, останали полусираци над 24--тата година:	€ 581, 60
при децата, останали пълни сираци над 24-тата година:	€ 889,84

ДОБРОВОЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

Пенсионно осигуряване

Месечната вноска (22,8 процента) е зависима от предходния доход. Вноската е в размери

Най-висока стойност на месечната вноска	1.324,68 евро
Най-ниска стойност на месечната вноска	177,91 евро

Лица, които се грижат за членове на семействата си, които имат нужда от ниво на обгрижване номер (*Pflegestufe 3*), могат да се осигуряват пенсионно. В този случай за осигуреното лице не се пораждат разходи. Средствата за вноските ще бъдат изцяло поети от държавата.

Лица, които не работят, поради грижи за дете в неравностойно положение, могат също да се осигуряват безплатно в Пенсионната каса.

Здравно осигуряване

- На месец доброволното здравно осигуряване струва 406,88 евро на месец
- При взимане от внимание на икономическото състояние на застрахованото лице е възможно намаляване на вноските до 56,74 евро.
- Доколкото не е налице възможност за освободена от вноски осигуровка към член от семейството, доброволната здравна осигуровка за студенти е 56,74 евро.

ДОПЪЛНИТЕЛНО ЗАПЛАЩАНЕ ЗА ЗДРАВНА ОСИГУРОВКА ЗА ОСИГУРЕНИТЕ КЪМ ЧЛЕН НА СЕМЕЙСТВОТО (MITVERSICHERUNG IN DER KRANKENVERSICHERUNG)

За здравноосигурените към член на семейството съпруг/съпруга, живиеещите в едно домакинство и регистрираните като партньори, се дължи най-общо допълнителна вноска.

В тези случаи следните лица са освободени от допълнителна вноска:

- Когато децата се отглеждат в същото домакинство и минимум от четири години се полагат грижи за тях,
- Когато съпругът/съпругата, както и живиеещите в едно домакинство и регистрираният като партньор, притежава минимум ниво на обгрижване номер 3 (*Pflegestufe 3*),
- Когато съпругът/съпругата, както и живиеещите в едно домакинство и регистрираният като партньор имат право на категория за обгрижване на минимум ниво номер 3 (*Pflegestufe 3*),
- Когато безработното лице не получават обезщетение при крайна нужда (*Notstandshilfe*), само на основни доходите на партньора,
- Когато доходите на живеещите в едно домакинство не надвишават 1 334,17 евро.

Когато не са налице изключенията от задължението за доплащане на осигурителни вноски, се изплаща допълнително вноска от 3,4 процента от бруто дохода на осигуреното лице на Здравноосигурителната каса. Това важи за осигурените към член на семейството съпрузи, живеещите в едно домакинство, както и регистрираните като партньори лица.

ПАРИ ЗА НУЖДАЕЩИТЕ СЕ ОТ ГРИЖИ И ГЛЕДАНЕ (PFLEGE GELD)

Парите за нуждаещи се от грижи се дължат, ако са налице определените предпоставки, посочени в Закона за грижи и гледане (*Bundespflegegesetz*). За тях се кандидатства чрез подаване на молба.

Има седем степени, според размера на необходимост от грижи и гледане;

Степен 1	157,30 евро
Степен 2	290,00 евро
Степен 3	451,80 евро
Степен 4	677,60 евро
Степен 5	920,30 евро
Степен 6	1.285,20 евро
Степен 7	1.688,90 евро

ТАКСИ

- Таксата за лекарства по рецепта е 5,85 евро на лекарство
- Частта, която трябва да заплати осигуреното лице за подпомагане на лечение е най-малко 33,20 евро
- Частта, която трябва да заплати осигуреното лице за подпомагане на лечение за зрението е най-малко 99,60 евро (за деца, по-малки от 15 годишна възраст, не дължат разходи за лечение на зрението)
- Разходите за обслужване на осигурителната карта (*e-card*) са 11,35 евро на година

ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ТАКСИ (GEBÜHRENBEFREIUNGEN)

Освобождение от такси за лекарства по рецепта, от такса за обслужване на осигурителната карта и частта, която осигуреното лице трябва да плати за подпомагане на лечение:

Без подаване на молба:

- Получаващите изравнителна добавка към пенсията (*Ausgleichzulage*)
- При заболявания, които са заразни и за които задължително трябва да се уведоми

- Доколкото осигуреното лице при плащане на неговите такси за лекарства по рецепта и за лечението достига два процента от неговия доход за годината. Тогава за останалата част от годината е освободен от задължението да ги изплаща.

С подаване на молба:

- когато месечния нето доход

за живеещите сами	889,84 евро
за двойките и живеещите в едно домакинство	1.334,84 евро

не надвишава тези суми;

- когато в резултат от болки и физически недостатъци могат да бъдат доказани по-ниски от средните и месечните нето доходи не надвишават следните стойности:

За живеещите сами	1.023,32 евро
За двойките и живеещите в едно домакинство	1.534,30 евро

Минималната граница на доходите се увеличава за всяко дете с по 137,30 евро.

■ ДАНЪЧНО ПРАВО ЗА РАБОТНИЦИ/ СЛУЖИТЕЛИ

Деклариране на данъци за работника/служителя (*ArbeitnehmerInnenveranlagung*)

Данъчната декларация на работника/служителя се подава чрез Формуляр L1 във Финансовата служба по адресна регистрация. С този формуляр може да сдобиете от всяка една данъчна служба. Може да попълните Вашата данъчна декларация и онлайн на адрес: (<https://finanzonline.bmf.gv.at>). Допълнително към този, има и Формуляр L1ав за случаите на извънредно натоварване (например разходи при заболяване и увреждане), за родители е Формуляр L1к.

Задължително деклариране на данъци (*Pflichtveranlagung*)

При съответните предпоставки работникът/служителят е задължен да подаде данъчна декларация пред Финансовата служба, както и ще бъде от нея подканен да направи това.

Работниците/служителите ще бъдат поканени да подадат данъчна декларация, когато

- за календарната година имат едновременно две или повече задължително данъчно облагаеми доходи
- ще бъде взето под внимание, че лицето е единственото, което има доход в домакинството (*AlleinverdienerInnen*) или че отглежда децата си само, – (*AlleinerzieherInnenabsetzbetrag*),
- лицето има доходи от законовата си здравна осигуровка, доходи, придобити по Закона за чек за услуга (*Dienstleistungsscheckgesetz*), например и други
- за календарната година при изчисление на заплатата се взема предвид и допълнително придобити суми
- са подадени грешни данни на парите за пътуващите ежедневно до работно си място (*Pendlerpauschale*)
- други приходи, които не подлежат на данъчно облагане, са били взети под внимание при изчисляването на данъците. Тяхната стойност трябва да е над 730 евро (в този случай трябва да бъде подадена данъчна декларация до 30ти април на следващата година във Финансовата служба (*Finanzamt*). Когато подавате данъчната декларация онлайн, този срок се увеличава до 30ти юни.

Подаване на данъчна декларация, когато това не е задължително (*Antragsveranlagung*)

Във всички случаи, когато не са налице хипотезите за задължително подаване на данъчна декларация, става дума за доброволно подаване на такава (*Antragsveranlagung*). Срокът за доброволно подаване на такава декларация е пет години.

Важно: Молбата за доброволно подаване на данъчна декларация може да бъде оттеглена в рамките на един месец чрез жалба, също и когато от Финансовата служба е начислено някакво допълнително плащане (при съществуване на задължение за подаване на данъчна декларация това не е възможно)!

Автоматично данъчно изчисление

Когато работникът/служителят не е попълнил данъчна декларация до 30ти юни, ще бъде автоматично начислен данък от самата Финансовата служба при наличието на следните предпоставки:

- налице са такива доходи, които са задължително облагани с данъци
- има подадени заверени сметки
- На основата на досега подадените данъчни декларации от работника/служителя, съществува убеждението, че не са били обявени например разходи за реклама, нетипични разходи или такива, такива които могат да бъдат приспаднати.

Ако не съществува такова убеждение от страна на Финансовата служба, то автоматично ще бъде начислен данък до края на по-другата година, ако до тогава не е подадена данъчна декларация от лицето.

Важно: Разходи, които не са взети под внимание при автоматичното данъчно облагане от Финансовата служба, могат в продължение на пет години след това да бъдат преизчислени.

■ ПРАВНИ МЕХАНИЗМИ (RECHTSMITTEL)

Жалба (Beschwerde)

Срокът за обжалване е един месец от връчване на писмото от Финансовата служба. Обжалването се прави в писмена форма и се входираща във Финансовата служба, от която е издадено.

Молба за предявяване на претенции (Vorlageantrag)

Ако от Финансовата служба бъде издадено ново решение на основата на обжалвания издаден документ, то може също обжалвано чрез подаване на молба по образец пред втората отговорна инстанция.

Какво може да претендира заетото лице пред Финансовата служба?

- Сумата, която може да бъде приспадната, когато работникът/служителят е единственият, изкарващ пари член на семейството (*AlleinverdienerInnenabsetzbetrag*)
- Сумата, която може да бъде приспадната, когато работникът/служителят е самотен родител (*AlleinerzieherInnenabsetzbetrag*)
- Добавка, когато заетото лице има повече деца (*Mehrkindzuschlag*)
- Намаляване на базата за изчисление на данъка, когато заетото лице има деца (*Kinderfreibetrag*)
- Връщане на средставата, които се били отделяни за за издръжка и прехрана (*Unterhaltsabsetzbetrag*)
- Други видове разходи (*Sonderausgaben*)

- Разходите, свързани с работната дейност (*Werbungskosten*)
- Извънредни разходи (*Außergewöhnliche Belastungen*)

Сумата, която може да бъде приспадната, когато работникът/служителят е единственият, изкарващ пари член на семейството (*AlleinverdienerInnenabsetzbetrag*)

Работещо лице, изкарващо само пари за издръжка на семейството, е това, което:

- Живее заедно повече от шест месеца със съпруг/съпругата си, или с лицето, регистрирано като негов/нейн партньор
- За това време е получавано най-малко за едно дете обезщетение за семейство (*Familienbeihilfe*) в продължение на седем месеца.

Доходите на съпруг/ата или на регистрирания като партньор/ка, или на един от живеещите заедно без брак лица, не надвишава 6.000 евро на година. Обезщетението за отглеждане на малко дете, обезщетението за безработица, както и при обезщетението при крайна нужда на безработното лице не се смятат за доходи. Парите обаче, получавани от майката, която работи, през време на забраната за полагане на труд (*Wochengeld*), ще се вземат предвид.

Сумата, която може да бъде приспадната, когато работникът/служителят е самотен родител (*AlleinerzieherInnenabsetzbetrag*)

Самотен родител е, този, който:

- за най-малко едно дете е получавал седем месеца обезщетение за семейство – (*Familienbeihilfe*) и
- през това време повече от шест месеца не е живял през календарната година в едно домакинство с партньор/ка.

Сумата, която може да бъде приспадната, когато работникът/служителят е единственият, имащ доходи в семейството или когато работникът/служителят е самотен родител *AlleinverdienerInnen-/AlleinerzieherInnenabsetzbetrag*:

За едно дете	494 евро годишно
За две деца	669 евро годишно

За всяко следващо дете сумата, която се приспада, се увеличава с 220 евро на календарна година.

„Негативно“ данъчно облагане (*Negativsteuer*) за работници/служители, които са единствените в семейството, имащи доход или са самотни родители.

При много ниски доходи, или когато въобще не са налице приходи, които да бъдат обложени с данък, на тези работници/служители чрез подаване на незадължителна данъчна декларация (*ArbeitnehmerInnenveranlagung*) могат да им бъдат изплатени обратно определени суми. Предпоставка за това е и че работници/служители, които са единствените в семейството, имащи доход или са самотни родители и получават за едно дете най-малко от 6 месеца обезщетение за семейство.

Добавка, когато заетото лице има повече деца (*Mehrkindzuschlag*)

За всяко трето и следващо дете, за които се получава обезщетение за семейство, съществува право на добавка при повече деца в размер на 20 евро на месец. Тази добавка се дължи независимо от дохода на семейството на календарната година, за която е подадена молба.

В този случай доходите на семейството не бива да надвишават 55 000 евро. Добавката, която се дава при повече деца (*Mehrkindzuschlag*), ще бъде изплатена чрез подаване на незадължителна данъчна декларация (*ArbeitnehmerInnenveranlagung*).

Намаляване на базата за изчисление на данъка, когато заетото лице има деца (*Kinderfreibetrag*)

При определяне на данъка може лицето за всяко едно дете (когато получава обезщетение за семейство (*Familienbeihilfe*) повече от 6 месеца) да се освободи от вноски в размер на 440 евро (*Freibetrag*). Ако и двамата родители подадат такава данъчна декларация, сумите ще са в размер на 300 евро годишно. При отделно живеещите родители данъкът се понижава с 300 евро на година за този, който изплаща издръжка и който е подал такава декларация.

Връщане на средствата, които се били отделяни за издръжка и прехрана (*Unterhaltsabsetzbetrag*)

Този, който осигурява издръжка за дете, което не живее в съответното домакинство, има право на намаляване на базата за изчисление на данъка, който се приспада за издръжка и храна. Това се осъществява на основата на броя на децата. Размерът на сумите, с които се намалява данъка, са следните:

За едно дете 29,20 евро на месец,	350, 40 евро на година
За 2 деца 43,80 евро на месец,	525,60 евро на година
За 3 деца 58,40 евро на месец,	700,80 евро на година

За всяко следващо дете размерът на сумите, с които се намалява данъкът се покачва с 58,40 евро на месец.

■ ДРУГИ ВИДОВЕ РАЗХОДИ (*SONDERAUSGABEN*)

Това са видове разходи, които имат максимална граница и могат да бъдат взети в предвид само до една четвърт от размера им (*Topfsonderausgaben*).

Тези разходи могат да бъдат приспаднати от 2016 до 2020 година, само когато договорите, на основата на които те се основават, са сключени преди 01.01.2016.

Средства, използвани за довършване на жилищни помещения

Тук попадат осем годишните вноски, свързани с разходите за Сдружения за строителство, жилищни и квартални обединения. Тук спадат и изразходването на средства за собствено жилище, както и връщането на парите за заеми, които са предназначени за ремонт и довършване на жилище.

Средства, използвани за саниране на жилище

Тук спадат превеждането в изправност или оздравяването чрез саниране на жилищните пространства, включително и мерките за спестяване на енергия, които са извършени от упълномощено за това предприятие.

Разходи, които също могат да бъдат приспаднати пред Финансовата служба, са тези по кредити, взети с цел саниране на жилището.

Вноски за заеми за саниране на жилище също могат да бъдат приспаднати.

Вноски за лични застраховки

Към тези вноски се считат застрахователните премии за застраховка живот, доброволните здравни осигуровки и тези за злополука, касите за вдовишка пенсия, за сираци, пенсионните каси, касите за допълнително осигуряване.

Ако съществува вноски за плащане, то може тя да бъде приспадната, ако е била през последните десет години.

Граници на парите, които могат да бъдат върнати и приспаднати:

Границата на човек е 2 920 евро на година, когато работникът/служителят е единственият, имащ доходи в семейството или когато работникът/служителят е самотен родител, ако партньорът има доход по-нисък от 6 000 евро, тогава сумата е 5 840 евро.

Четвърт от най-високите вноски:

Ще се вземе предвид една четвърт от най-високите вноски. Те ще бъдат съобразени, когато годишният доход е между 36 400 евро и 60 000 евро, при доход над този, те няма да бъдат приспаднати.

Други видове разходи без граница на парите, които могат да бъдат върнати и приспаднати:

- Вноските за доброволно продължаване на осигуровките когато има и задължителна законова пенсионна осигуровка;
- Купуването на училищни и студентски години;
- Определени пенсии и продължителни тежести;
- Разходи за данъчен съветник

Други видове разходи с определена граница сумите, които могат да бъдат върнати

- Църковните вноски в максимален размер 400 евро на година;
- Частни парични субсидии за подпомагане на дарителски дружества (до десет процента от миналогодишния доход)

С възможност за приспадане са и даренията на сдружения, които са с благотворителна цел, или организации за развитие или тези, които подпомагат засегнатите от катастрофи. Тези институции, за които има такава възможност, биват публикувани всяка година на страницата на Финансовото министерство (www.bmf.gv.at) в два списъка.

Първият списък е съдържа научните организации, във втория са тези за развитие и за помощ от катастрофи.

РАЗХОДИ, СВЪРЗАНИ С РАБОТА

Тези разходи са свързани с разноски по придобиване, осигуряване и съхраняване на доходите. Те трябва да са свързани с упражняване на професия, също да са във връзка с работната заетост. Разходи, които трябва да бъдат автоматично съобразени от работодателя:

Разходи, които трябва да бъдат автоматично съобразени от работодателя:

- задължителните вноски за законовата социална осигуровка и разходите по обслужване на здравноосигурителната карта (*e-card*)
- суми по погасявен на кредити, които се взимат от заплатата
- членски внос в синдикатите, когато той е вече платен от работодателя

За тези, които са избрали да плащат сами членския си внос към синдикатите, могат да посочат този разход в данъчната си декларация.

Разходи, свързани с работата, които трябва да бъдат взети предвид от работника/служителя при попълване на данъчна декларация за приспадане на данъци:

Разходи, свързани с пътуването до работното място и допълнителни заплащания за пътни разходи (*Pendlerpauschale und Pendlereuro*)

Пътуващите ежедневно до работното си място могат да изчислят какви пари за транспорт им се полагат чрез изчислителната система на страницата на Финансовото министерство (www.bmf.gv.at/pendlerrechner). Ако резултатът е грешен или няма такъв, тогава трябва да бъде попълнен Формуляр L-33 за работниците, които пътуват ежедневно до работното си време (*Pendlerpauschale und Pendlereuro*).

За тези, които пътуват до работно си място всеки ден, но на по-кратки разстояния (*Kleine Pendlerpauschale*)

Право на тези пари съществува, когато между жилището и града, в който заетото лице работи има градски транспорт и той е подходящ.

За тези, които пътуват до работно си място всеки ден, но на по-кратки разстояния (*Kleine Pendlerpauschale*):

До 20 км	00,00 евро на месец
Над 20 км	58,00 евро на месец
40 км	113,00 евро на месец
Над 60 км	168,00 евро на месец

Право на пари за път, за тези, които пътуват всеки ден до работата си до там няма пряк транспорт (Große Pendlerpauschale)

Право на такова заплащане за пътни разходи съществува, когато между жилището на заетото лице и града, в която то полага труд няма градски транспорт или използването му не е достатъчно удобно за целта. В този случай сумите са следните:

Над 2 км	31,00 евро на месец
Над 20 км	123,00 евро на месец
Над 40 км	214,00 евро на месец
Над 60 км	306,00 евро на месец

Допълнителни разходи, свързани с работа (Pendlereuro)

Тези допълнителни средства се дължат, за тези, които имат право на пътни разходи, когато всеки ден трябва да пътуват до работното си място. Те са в размер на две евро на километър.

Задължителни разходи на базата на минимална заетост (geringfügiger Beschäftigung)

- Задължителни вноски във връзка с минимална заетост
- Задължилени вноски за осигуряване на член на семейството към осигуреното лице
- Платените от работещото лице вноски за социално осиряване

Разходи, свързани с работата, които могат да бъдат приспаднати за данъци от Финансовата служба: Следните разходи, свързани с работата, ще бъдат само тогава взети предвид от Финансовата служба, когато надвишават 132 евро на година. За определени професии има специално съобразени такива разходи (например за лекарите, музикантите, журналистите, работещите от домовете си и др.), които зависят от размера на доходите им.

Разпределение на разноски за работническия съвет (Betriebsratsumlage)

Разходи за работно облекло

Трябва да става въпрос за типично работно облекло. Тук принадлежат униформа на портиера, шлосерски работен комбинизон, костюм за боядисване, костюм за автомобилни монтьори, работна жилетка. Разходите за облекло, което може да бъде носено и извън работа, не могат да бъдат приспаднати от дължимите данъци.

Инструменти и работни материали

Те могат да бъдат приспаднати, когато се използват почти само за упражняване на професията и са нужни за нея.

Инструменти и работни материали, които струват по-малко от 400 евро, ще бъдат приспаднати от данъка за календарната година, през която са закупени. Ако тяхното време за използване е повече от една година и цената им е по-висока от 400 евро, могат да бъдат разпределени спрямо тяхната продължителност за използване. При разходи за компютър са определени от Финансовата служба 40 процента от тях, които да бъдат заплатени от самото лице.

Пример:

- Разходи за компютър: 2 000 евро
- Продължителност за използване: 3 години
- Частта, която заплаща лицето (40%): 800 евро
- Работен дял (60%): 1 200 евро
- Годишно приспадане на разходи от сумата : 400 евро

Интернет

Ако не е възможно точно разграничаване между личната употреба, то разходите за лично и за работно използване ще бъдат разпределени на принципи на преценката. Като работни разходи, които могат да бъдат приспаднати, се зачитат такса за доставчик на Интернет, разходите по неговото инсталиране, както и пакетът от услуги (например парола за Интернет достъп, такса за телефон, свързана с използването на Интернет).

Използването за работа на специални системи (например база данни с нормативни актове), за които се доплаща допълнително, могат да бъдат изцяло приспаднати от платените данъци.

Разходите за годишен абонамент за Интернет също се считат за такива, които могат да бъдат приспаднати.

Разходи за научна литература, списания, вестници

Книги, свързани с професионалната област еднозначно се считат за работни разходи, които могат да бъдат приспаднати от данъци. Общообразователните трудове, енциклопедии и допълнителна литература, с които се цели повишаване на образованието, не се считат за разходи, оито могат да бъдат приспаднати.

Образователни курсове и тези за повишаване на квалификацията (*Aus- und Fortbildung sowie Umschulungskosten*)

Разноските за образователни курсове и тези за повишаване на квалификацията, които са във връзка с упражняваната професия, могат да бъдат приспаднати от данъци като разходи, свързани с работата (*Werbungskosten*). Разходите за преквалификация в нова професия също влизат в тази категория.

Пътувания, свързани с посещение на семейството и двойно домакинство (*Familienheimfahrten und doppelte Haushaltsführung*)

При двойно местоживееене, поради причини, свързани с работата, могат разходите за пътувания, свързани с посещение на семейството и двойното домакинство (наем, разходи по жилището, с институции, с жилището), могат да бъдат взети предвид при приспадането на данъците. Разходите за пътувания, свързани с посещение на семейството, ще бъдат признати за времето от 6 месеца за самотни родители. За двойките този разход ще бъде признат в рамките на две години, освен в случаите, в които съпруг/ата, или живеещите в едно домакинство, изкрава повече от 6 000 евро на година. В случаите, в които има член на семейството, който има нужда от грижи, или когато преместването на цялото семейство не е възможно, поради икономически причини, разходите за пътувания, свързани с посещение на семейството не са ограничени със срок.

При постоянна смяна на работните места (например строителите, или работещите чрез определена разпределителна фирма- *LeiharbeiterInnen*), или работата е ограничена със срок за четири или пет години, е предвидено отново по-продължителен период за приспадането на данъците.

Работната стая

Разходите по стая, която едновременно се използва и за офис, ще бъдат само тогава приспаднати от данъка, когато всички работните занимания, както и

на дейността на търговската фирмата, се провежда там. За работещите от въщи лица (*HeimarbeiterInnen*) и работещите дистанционно, тези разходи също в общия случай ще могат да бъдат приспаднати от платения данък.

Плащане на разликата в разходите за пътуване

Дневни

Ако командировката трае повече от:

3 часа	8,80 евро
4 часа	11,00 евро
5 часа	13,20 евро
6 часа	15,40 евро
7 часа	17,60 евро
8 часа	19,80 евро
9 часа	22,00 евро
10 часа	24,20 евро
11 часа	26,40 евро

Дневните пари могат само тогава да бъдат приспаднати, когато заетото лице трябва да напусне работното място на повече от 25 километра и когато това не се смята за ново работно място. За ново работно място се смята това, на което лицето работи за повече от пет дни последователно. Център на работната дейност може да е не само статично работно място, но и превозно средство.

Пари за нощувка в границата на Австрия (*Nächtigungsgelder Inland*)

При заетите лица, които пренощуват в Австрия, в случай, че тези разходи са свързани със работата, включително и закуската или общо 15 евро, могат да изискват връщането им при приспадането на данъци. Ако за работника/служителя е налице квартира (например спална кабина при шофьорите на камиони), тогава е възможно да бъдат приспаднати или действително направените разходи (например закуска, използване на банята на една от станциите на магистралата), или бъде възможно да се приспадне общо 4,40 евро на вечер.

Дневни в чужбина

Дневните разходи в чужбина ще бъдат също взети предвид. Пълният размер на дневните в чужбина може да бъде валидиран за 24 часа. Ако служебното пътуване трае повече от три часа, за всеки час му се дължи обратно от данъци една дванадесета от таксите за пътуването в чужбина.

Пари за нощувка в чужбина (*Ausland*)

За нощувките в чужбина, както и закуските, така и действителните разходи, могат също да бъдат изискани обратно от платените данъци като разходи, свързани с работата (*Werbungskosten*). Ако няма налични разписки или касови бележки, които да удостоверят този разход, разходите ще бъдат изчислени в един среден размер, а не на основата на действително платените суми. Те ще са в размер на най-високата стойност, която се предполага за служебни пътувания в чужбина, които не се изчисляват на основата на квитанции.

Ако работниците/служителите предприемат служебно пътуване, те могат да изискват от Финансовата служба да бъдат приспаднати действителните разходи по пътуването (*Fahrtkosten*), а когато пътуването е с личен автомобил, парите за километър (*Kilometergeld*). Ако служебните пътувания надвишават 30 000 километра на година, ще бъдат взети предвид за изчисление на парите за километър сумите само до 30 000 километра. Също е възможно реалните разходи на колата (сервиз, бензин, застраховка и т. н.) да бъдат приспаднати от данъци. Те ще бъдат разделени на професионална и часта част.

Парите за преминати километри, във връзка със служебната дейност, на изминат километър:

За лека кола	0,42 евро
За моторни колела и мотори	0,24 евро
За всеки превозван човек	0,05 евро

С парите за километър (разходи по придобиване, за сервиз, поправки, застраховки, винетки, както и паркови такси) се покриват всички разходи.

Повреждане на имуществото при упражняване на професията (*Vermögensschäden durch die Berufsausübung*)

Повреждане на имуществото, което се е случило при упражняване на професията, се счита за разход, свързан с работата.

ИЗВЪНРЕДНИ РАЗХОДИ (*AUSSERGEWÖHNLICHE BELASTUNGEN*)

Извънредните разходи се считат за такива, при съобразяване с:

- Разходите по заболяването
- Разходите по лечението
- Болничните разходи
- Разходи по протези
- Помощ при проблеми със зрението и виждането (например очила, слухово апаратче)
- Заплащане на старчески дом
- Разходи, свързани с грижи за дете (детска градина, занималня)
- Болнични разходи за близки членове на семейството
- Разходи по погребение, ако те не са покрити от наследството (максималната сума е 5 000 евро)
- Разходи по надгробна плоча (максималната сума е 5 000 евро)

При този вид плащания финансовата служба взима предвид само при изчисляването на определени разходи, които са платени от засегнатото лице. Само тези, които са над определени суми, могат да бъдат приспаднати.

Извънредни разходи, при които няма задължително собствено поемане на част от направените такива

Разходи за отглеждането на дете могат да бъдат върнати обратно до 2 300 евро годишно.

Предпоставки за това са:

- Детето не е навършило десет години до началото на календарната година.
- Изключение: ако за детето се получават по-висок размер на помощи за семейството (*Familienbeihilfe*), тогава разходите могат да бъдат приспаднати до навършването на 16тата година на детето.
- Грижите за детето трябва да се извършват в държавна или частна организация, от педагогически квалифициран персонал, от тази група се изключват членовете на семейството.

Освен тях могат да бъдат приспаднати и следните разходи:

- Разходи по обучение в чужбина, когато такова възможност за обучение няма в населеното място на детето (общо 110 евро на месец),

- Когато има допълнителни разходи за деца, за които е отпусната по-голяма помощ за семейство (*Familienbeihilfe*), (общо 262 евро на месец могат да бъдат върнати обратно). Възможно е също да бъдат приспаднати и същинските разходи/чрез касови бележки/. Отпуснатите пари за необходими грижи (*Pflegegeld*) намаляват във всеки случай този размерът на парите, които би могъл да се върне обратно от данъци.
- При деца, които не получават по-голяма помощ за семейството (*Familienbeihilfe*), когато има налице 25 процента намаление в доходите.
- Разходи, които са причинени в резултат на заболяване, когато има и намаление на доходите най-малко 25 процента и има удостоверение за това от съответната служба.
- Разходи по премахване на щети от катастрофа, когато щетите не са покрити от определена застраховка.

При намаление на доходите вместо обща сума, която може да бъде приспадната от данъците, е възможно да бъдат приспаднати действителните разходи при определени увреждания. Допълнително към горепосочените суми, могат да бъдат заявени и приспаднати разходите, свързани с помощните средства (например инвалиден стол, слухово апаратче), както и разходите по лечение (например за лекар, за престой в болница, за лечение в санаториум, за лекарства, пътни разходи за посещение от лекар, транспорт до болницата).

■ “НЕГАТИВНИ” ДАНЪЦИ (*NEGATIVSTEUER*), СВЪРЗАНИ С СОЦИАЛНООСИГУРИТЕЛНИТЕ ПЛАЩАНИЯ

При ниски доходи- от които ще бъдат платени вноските за социално осигуряване (това важи и за социалните осигуровки, които лицето само плаща), но без да се взема предвид данъкът върху дохода, ще бъдат върнати обратно от Финансовата служба следните вноски:

за работници:

50 % от вноските, максимално 400 евро (of 2014 включително максимално 110 евро, за 2015 максимално 450 евро). Когато лицето има право на пари, свързани с ежедневното му пътуване до работното място (*Pendlerpauschale*), то сумите, които могат да му бъдат

приспаднати от данъци, могат да са в размер на максимално 500 евро (през 2015 година сумата е била максимално 450 евро).

за пенсионери (за първи път през 2015):

50% от вноските , максимум 110 евро , за 2015 максимално 55 евро. За пенсионерите, които получават социална пенсия, този максимум ще бъде намален.

■ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТ (*BETRIEBSRAT*)

- договаря разпоредби, важещи за предприятието
- следи за спазването на колективните трудови договори и на разпоредбите, сключени от него
- прави предложения за подобряване на условията на труд и сигурност
- има право на участие в организацията на работното място
- има право на участие при уговаряне на персоналите и финансовите въпроси
- има право да взема позиция при желание на работодателя едностранно да прекрати трудовия договор (*Kündigung*), или при уволнение (*Entlassung*), както и да обжалва тези действия пред съда
- може да възпрепятства премествания на заетите лица в други отдели (при определени предпоставки)
- трябва да бъде уведомяван за всички отнасящи се до работника/служителя въпроси

Работническият съвет се нуждае от Вашата помощ

Основата за едно силно представителство на работниците/служителите са 1,2 милиона синдикално организирани заети лица. Това важи и за организацията на работническите съвети. Колкото повече членове на предприятието са организирани синдикално, толкова по-силна е тяхната позиция.

Гласуване за работнически съвет

Всички работници/служители, без значение от тяхното гражданство, които са навършили 18 години, и в деня на гласуването работят във фирмата или предприятието, имат право на глас.

Пасивно избирателно право

За работнически съвет могат да гласуват:

- навършилите 18 годишна възраст
- които са били най-малко 6 месеца заети в предприятието, това не важи за новочредените предприятия и за работниците/служителите, които работят на сезонен принцип)

Учредяване на работнически съвет

Когато в едно предприятие има постоянно заети най-малко 5 работници/служители (без шефа на фирмата/предприятието), е изпълнено законовото изискване да бъде учреден работнически съвет.

Работническият съвет не бива нито да ограничава, нито да ощетява заетото лице в неговите действия. Важи една определена защита от уволнение за

- членовете на комисията по провеждане на изборите за работнически съвет
- кандидатите за работнически съвет
- избраните членове на работнически съвет

Има само няколко стъпки, които водят до учредяването на един работнически съвет:

- събрание, на което се избират членове на комисията, която ще проведе изборите
- оповестяване (кога и къде ще бъдат проведени изборите)
- тайно гласуване и преброяване на гласовете
- започване на работата на работнически съвет

Австрийската федерация на обединените синдикати (ÖGB) и отделните синдикати информират и помагат при провеждането на избора на работнически съвет, както и по-късно при изпълнението на неговите функции.

МЛАДЕЖКА ОРГАНИЗАЦИЯ (JUGENDVERTRAUENS RAT)

Младежката организация е важен орган за обучаващите се в предприятието млади хора и играе ролята на посредник между желанията им и работническият съвет. Младежката организация може да се намесва само по въпроси, които засягат тази определена група от млади хора, заети във фирмата. За това тя работи заедно с ръководството на работническият съвет.

Ако в едно предприятие има най-малко пет заети лица, които не са навършили 18 години, или обучава-

щите се в професия (*Lehrlinge*), които не са навършили 21 години, може да бъде учредена младежка организация. Продължителността на дейността на тази длъжност трае 2 години.

В Младежката организация може бъде избран този:

- който в деня на насрочване на изборите не е навършил още 23 години
- който в деня на изборите е бил най-малко 6 месеца зает във предприятието. Могат да избират членове на младежката организация всички младежи в предприятието, които:
- в деня на насрочване на изборите не са навършили още 18 години
- в деня на насрочване на изборите се намират в обучение за определена професия в предприятието и не са навършили 21 години
- в деня на насрочване на изборите, както и в деня на избора, работят в предприятието

Най-важните задачи и пълномощия на младежката организация са:

- да представляват икономическите, социалните, здравните и културните интереси на младежите, заети в предприятието
- да следят за спазването на разпоредбите, които са свързани с трудовите им правоотношения и тези за тяхното обучение
- да вземат мерки за отстраняване или за избягване на евентуално бъдещо възникване на определени нередности
- на срещите на работническият съвет могат **да вземат участие със съвещателен глас**
- да разгледат предложенията във връзка с обученията за дадена професия, както и продължаването на образованието в определена сфера

Правата и задълженията на членовете на съвета на младежите съответстват на тези на членовете на работническият съвет:

- действат на основата на техната свободна воля и преценка, не трябва да се съобразяват с определени нареждания
- има забрана ограничаване и ощетяване на техните права
- защита от еднократно прекратяване на трудовия договор от работодателя, както и от уволнение

Членовете на съветът на младежите са освободени за две седмици по време на всеки мандат от задълженията си в сферата, в която се обучават в предпри-

ятието. Ако в едно предприятие няма младежката организация, Младежният отдел към Синдикатите информира и помага при избора на такъв съвет, както и при по-нататъчната му работа.

■ ДРУГИ ВИДОВЕ ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО

Централен работнически съвет (Zentralbetriebsrat)

Една фирма може да има няколко предприятия или няколко равнопоставени работни места. Когато всички те образуват едно икономическо единство и се управляват от централата на фирмата, тогава може да се учреди Централен работнически съвет. Той представлява интересите на работниците във всички предприятия или работни места.

Работнически съвет на концерна (Konzernbetriebsrat)

Ако отделните правно независими фирми се намират под единно икономическо ръководство, така се образува концерн. В един концерн, в който в повече от едно от предприятията му има работнически съвет, може да бъде учреден като представителство на всички работници Работнически съвет на Концерна.

Европейски работнически съвет (Europäischer Betriebsrat)

За фирмите и концерните, които имат представителство в повече от една европейска държава, може да бъде учреден Европейски работнически съвет.

Доверено лице за лицата в неравностойно положение (Behindertenvertrauensperson)

Ако в едно предприятие са заети постоянно минимум петима работещи лица в неравностойно положение, се избира тяхно Доверено лице. То предствалява заедно с Работническия съвет интересите и нуждите на тази група работници.

Доверено лице по сигурността (Sicherheitsvertrauensperson)

Когато има повече от единайсет заети лица, се назначава доверено лице по сигурността. Това лице отчита къде може да се направи повече в областта на здравето и защитата на работника.

■ АВСТРИЙСКА ФЕДЕРАЦИЯ НА СИНДИКАТИТЕ (ÖGB)

1020 Wien, Johann-Böhm-Platz 1
 Телефон (01) 534 44 39
 Имейл: oegb@oegb.at
 Интернет: www.oegb.at

■ СИНДИКАТИ

СИНДИКАТ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ ОТ ЧАСТНИЯ СЕКТОР, ПЕЧАТ, ЖУРНАЛИСТИКА, ХАРТИЕНА ПРОМИШЛЕНОСТ

(GEWERKSCHAFT DER PRIVATANGESTELLTEN, DRUCK, JOURNALISMUS, PAPIER)

1034 Wien, Alfred-Dallinger-Platz 1
 Телефон 05 03 01 301
 Имейл: service@gpa-djp.at
 www.gpa-djp.at

СИНДИКАТ НА ДЪРЖАВНИТЕ СЛУЖИТЕЛИ

(GEWERKSCHAFT ÖFFENTLICHER DIENST)

1010 Wien, Teinfaltstraße 7
 Телефон (01) 534 54
 Имейл: goed@goed.at
 www.goed.at

YOUNION СИНДИКАТ (ЗА ИЗКУСТВО, МЕДИИ, СПОРТ И ЗАЕТИТЕ НА ОБЩИНСКИ СЛУЖБИ)

(YOUNION _ DIE DASEINSGEWERKSCHAFT)

1090 Wien, Maria-Theresien-Straße 11
 Телефон (01) 313 16 8300
 Имейл: info@younion.at
 www.younion.at

СИНДИКАТ СТРОИТЕЛСТВО И ДЪРВЕН МАТЕРИАЛ

(GEWERKSCHAFT BAU-HOLZ)

1020 Wien, Johann-Böhm-Platz 1
 Телефон (01) 534 44 59
 Имейл: bau-holz@gbh.at
 www.bau-holz.at

СИНДИКАТ VIDA (ЗА ЗАЕТИТЕ В ТРАНСПОРТА И В ОБСЛУЖВАНЕТО)

(DIE VERKEHRS- UND DIENSTLEISTUNGS-GEWERKSCHAFT VIDA)

1020 Wien, Johann-Böhm-Platz 1
 Телефон (01) 534 44 79
 Имейл: info@vida.at
 www.vida.at

СИНДИКАТ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ НА ПОЩИТЕ И ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯТА

(GEWERKSCHAFT DER POST- UND FERNMELDEBEDIENTETEN)

1020 Wien, Johann-Böhm-Platz 1
 Телефон (01) 534 44 49
 Имейл: gpf@gpf.at
 www.gpf.at

ПРОМИШЛЕН СИНДИКАТ PRO-GE

(PRODUKTIONSGEWERKSCHAFT)

1020 Wien, Johann-Böhm-Platz 1
 Телефон (01) 534 44 69
 Имейл: mitgliederservice@proge.at
 www.proge.at

■ ОРГАНИЗАЦИИ НА АВСТРИЙСКОТО ОБЕДИНЕНИЕ НА СИНДИКАТИТЕ (ÖGB) ПО ПРОВИНЦИИ В АВСТРИЯ:

Бургенланд

Адрес: 7000 Eisenstadt, Wiener Straße 7
Телефон (02682) 770, Факс: (02682) 770 62
Имейл адрес: burgenland@oegb.at
www.oegb.at/burgenland

Каринтия

Адрес: 9020 Klagenfurt, Bahnhofstraße 44,
Телефон (0463) 58 70, Факс: (0463) 58 70 330
Имейл адрес: kaernten@oegb.at
www.oegb.at/kaernten

Долна Австрия

Адрес: 3100 St. Pölten, AK-Platz 1
Телефон: (02742) 266 55, Факс: (01) 534 44 10 4400
Имейл: niederosterreich@oegb.at
www.oegb.at/niederosterreich

Горна Австрия

Адрес: 4020 Linz, Weingartshofstraße 2
Телефон: (0732) 66 53 91, Факс: (01) 534 44 10 42 11
Имейл: oberoesterreich@oegb.at
www.oegb.at/oberoesterreich

■ АДРЕСИ НА КАМАРАТА НА РАБОТНИЦИТЕ ПО ПРОВИНЦИИ В АВСТРИЯ

Камарата на работниците (Arbeiterkammer) във Виена

1040, Prinz-Eugen-Straße 20-22, телефон: (01) 501 65 1
www.wien.arbeiterkammer.at

Камарата на работниците в Бургенланд

7000 Eisenstadt, Wiener Straße 7, телефон: (02682) 740
www.bgld.arbeiterkammer.at

Камарата на работниците в Керnten

9020 Klagenfurt, Bahnhofplatz 3, телефон: 05 04 77
www.kaernten.arbeiterkammer.at

Камарата на работниците в Долна Австрия

3100 St. Pölten, AK-Platz 1, : 05 71 71
www.noe.arbeiterkammer.at

Камарата на работниците в Горна Австрия

4020 Linz, Volksgartenstraße 40, телефон: 05 06 906 0
www.ooe.arbeiterkammer.at

Залцбург

Адрес: 5020 Salzburg, Markus- Sittikus- Straße 10
Телефон: (0662) 88 16 46, факс: (0662)88 19 03
Имейл: salzburg@oegb.at
www.oegb.at/salzburg

Щирия

Адрес: 8020, Graz, Karl-Morre- Straße 32
Телефон: (0316) 70 71, факс: (0316) 70 71 341
Имейл: www.oegb.at/steiermark

Тирол

Адрес: 6010 Innsbruck, Südtiroler Platz 14-16
Телефон: (0512) 597 77, Факс: (01) 534 44 104710
Имейл: www.oegb.at/tirol

Форарлберг

Адрес: 6800 Feldkirch, Steingasse 2
Телефон: (05522) 35 53, Факс: (01)534 44 104813
Имейл: www.oegb.at/voralberg

Камарата на работниците в Залцбург

5020 Salzburg, Markus- Sittikus- Straße 10,
телефон: (0662) 86 87
www.sbg.arbeiterkammer.at

Камарата на работниците в Щирия

8020, Graz, Hans- Resel- Gasse 8-14,
телефон: 05 77 99 0
www.smk.arbeiterkammer.at

Камарата на работниците в Тирол

6010 Innsbruck, Maximilianstraße 7,
телефон: 0800 22 55 22
www.tirol.arbeiterkammer.at

Камарата на работниците в Форарлберг

6800 Feldkirch, Widnau 2-4, телефон: 05 02 58
www.vbg.arbeiterkammer.at

ВАЖНИ ПРИЧИНИ ЗА ЧЛЕНСТВО В АВСТРИЙСКИТЕ СИНДИКАТИ (ÖGB)

- Ще станете част от общност с повече от 1,2 милиона члена
- Пълен ангажимент за осигуряване на коректни условия на труд
- Годишно увеличение на надницата и на заплатата
- Защита на допълнителните плащания - добавка по време на отпуска и коледна добавка
- Безплатно представителство в съда в случаи на трудовоправни спорове
- Намаления при пазаруване, свободно време и култура

Повече информация за другите предимства на членството в синдикатите, като например безплатни консултации по трудово и осигурително право, както и разнообразни видове застраховки, предоставени при членство в синдикатите, може да намерите на:

www.oegb.at, mitgliedwerden@oegb.at

Във връзка с Вашите финанси:

- Безплатна правна помощ при несъгласия с работодателя
- Преговаряне и извоюване на годишни увеличения на заплатата и на надницата
- Намаления на данъка върху дохода от януари 2016
- Осигуряване на изплащане на допълнителните плащания- добавка по време на отпуска и коледна добавка
- Намаления при предложения за екскурзии
- Намаления при пазаруване в много магазини
- Намаления за входовете на много спортни и други събития
- Членският внос към Австрийските синдикати е само един процент от бруто дохода на месец и може да бъде приспаднал от данъците, които плащате

За Вашата сигурност:

- Допълнително подпомагане в случай на безработица
- Увеличава се личната независимост на работника
- Работна застраховка – при увреждания, причинени на хора или на вещите им
- Солидарна застраховка- защита при инвалидност или смъртен случай, причинен от злополука през работно време и или в свободното време
- Извоюване на справедливи условия на труд- годишни преговори и преразглеждане на колективните трудови договори във връзка с увеличение на надницата и заплатата, допълнителни плащания, заплащания при извънреден труд, защитни разпоредби при едностранно прекратяване на трудовия договор, добавки към заплатата, премии, плащания при пътувания, допълнителни права за свободното време и други

РЕГИСТРАЦИЯ ЗА ЧЛЕНСТВО

(Попълнете с печатни букви)

Предайте на синдикалната организация/Австрийската федерация на синдикатите, или изпратете на адрес: ÖGB, Johann-Böhm-Platz 1, 1020 Wien.

Австрийска федерация на синдикатите

Фамилно име / степен на завършено образование	Собствено име	Номер на социална осигуровка / дата на раждане	Актуална професия / длъжност	
Улица, номер	П.код	Населено място	Работи във фирма / длъжност - училище / университет	
Телефон за връзка*2	Гражданство	Пол	Улица, номер	
Имейл*2	Дата на постъпване: ден/ месец/ година	№ на синдикалната организация – вж. гърба на страницата	Периоди на предварително членство от – до	в синдикат
☐ Работник	☐ Ученик/ студент*1	☐ Служител, нает по договор	☐ Атипични трудови правоотношения	☐ Други*
☐ Държавен служител / служителка	☐ Служащ	☐ Обучаващ се по професия	☐ Безработен*1	* вж. обяснението на гърба на страницата
Притежател на сметка	IBAN	BIC	месечен брутен доход	

ЩЕ ЗАПЛАЩАМ ЧЛЕНСКИЯ СИ ВНОС ЧРЕЗ::

(Отбележете вярното)

Удържане от заплатата

До Личен състав

Заявявам съгласието си моят синдикален членски внос да бъде удържан от заплатата ми чрез работодателя. Упълномощавам работодателя да предава всички необходими данни във връзка с удържането на членския внос по смисъла на Закона за защита на данните § 6 (1) или § 7 на Австрийската федерация на синдикатите или на синдикални организации, обединени в Австрийската федерация на синдикатите.

Нареждане за директен дебит SEPA

Получател на плащането: Österreichischer Gewerkschaftsbund (ÖGB), Johann-Böhm-Platz 1, 1020 Wien, Creditor-ID: AT48ZZZ00000006541

Упълномощавам Австрийската федерация на синдикатите/синдикалните организации, обединени в Австрийската федерация на синдикатите многократно да събират плащания от моята сметка посредством директен дебит SEPA. Аз мога в рамките на осем седмици от датата на дебитирането да изисквам възстановяване на дебитираната сума.

Кой отговаря за
справедливостта?

WER SORGT FÜR
GERECHTIGKEIT?

FRAG UNS.

Die AK App mit dem Lexikon des Arbeitsrechts, mit Bankenrechner, Brutto-Netto-Rechner, Zeitspeicher, Urlaubsplaner, AK-Cartoons und mehr. Kostenlos erhältlich im App Store und Google play.

apps.arbeiterkammer.at

GERECHTIGKEIT MUSS SEIN

ПОПИТАЙ НИ.

В приложението на Камарата на работниците може да намерите безплатно отделни раздели за трудово право, банкови изчисления, калкулатор за изчисление на бруто и нето заплащането, организатор на отпуската, анимации от Камарата на работниците и други.

КАКВО НЕПРЕМЕННО ТРЯБВА ДА ЗНАЕТЕ?

Австрийската федерация на синдикатите (ÖGB) информира чрез тази брошура за:

- ▶ Трудовоправни разпоредби
- ▶ Прекратяване на трудови правоотношения
- ▶ Разпоредби за родители и деца
- ▶ Осигуряване срещу риска безработица
- ▶ Общи разпоредби, свързани със социалното законодателство
- ▶ Данъчни разпоредби
- ▶ Организации, представляващи интересите на работниците/служителите в предприятието/фирмата